

Paragraf 18

Ärendenummer KS2021/693

Information om nämndöversyn

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Sammanfattning

Stabschefen informerar om planerna för politisk nämndöversyn. Informerar om vägledande principer, förvaltningsöversyn, ekonomiska konsekvenser och tidsplan. Målet är att kommunfullmäktiga ska kunna besluta om nämndorganisationen i maj 2022.

Arbetsutskottet diskuterar och lämnar synpunkter på planen för översynen. Förvaltningen ska informera politiska partierna att inkomma med synpunkter och inspel till stabschefen om vad processen bör innehålla.

Från: [Johanna Sköld](#)
Till: [Clara Thorgren](#)
Ärende: VB: Remiss - politiska partier angående uppdrag om nämndsorganisation
Datum: den 13 oktober 2021 14:14:02
Bilagor: [image001.png](#)
[Bilaga 1. Politiskt översyn av nämndsorganisation.pdf](#)
[Demokratikommitténs rapport 2017 171002docx.pdf](#)
[Arvodeskommitténs rapport - regler-arvoden-partistod.pdf](#)
[image002.png](#)

Från: Johanna Sköld

Skickat: den 13 oktober 2021 11:07

Till: Anders Lindén <anders.linden@politiker.enkoping.se>; Anders Wikman <anders.wikman@enkoping.se>; Bo Reinholdsson <bo.reinholdsson@politiker.enkoping.se>; Britta Dalved <britta.dalved@politiker.enkoping.se>; Jenny Gavelin <jenny.gavelin@politiker.enkoping.se>; Jesper Englundh <jesper.englundh@politiker.enkoping.se>; Kenneth Hällbom <kenneth.hallbom@politiker.enkoping.se>; Magnus Ahlkvist <magnus.ahlkvist@politiker.enkoping.se>; Staffan Karlsson <staffan.karlsson@politiker.enkoping.se>; Ulrika Ornbrant <ulrika.ornbrant@politiker.enkoping.se>

Kopia: Hannu Högberg <hannu.hogberg@enkoping.se>; Peter Book <peter.book@politiker.enkoping.se>

Ämne: Remiss - politiska partier angående uppdrag om nämndsorganisation

Hej gruppledare,

På gårdagens KSAU-sammanträde var det en informationspunkt om ett uppdrag om nämndsöversyn. Det blev en diskussion hur detta ärende ska hanteras vidare eftersom planen är att ärendet (uppdraget) ska upp på nästa runda av KSAU-KS-KF, med slutgiltigt beslut i kommunfullmäktige i december.

KSAU vill att ni skickar in era synpunkter och inspel från era politiska partier hur processen bör se ut och ska innehålla till förvaltningen för vidare hantering. Det ni ska ha synpunkter på finns presentationen, bilaga 1. Synpunkterna behöver vi få in senast den 2 november. Dessa skickas till: kommunsekreterare@enkoping.se. Jag skickar även med demokratikommitténs och arvodeskommitténs rapporter som underlag.

Tveka inte om ni har några frågor,

Med vänlig hälsning

Johanna Sköld
Kommunsekreterare

Kommunledningsförvaltningen
Telefon: 0171-62 51 52
johanna.skold@enkoping.se

Enköpings kommun, 74580 Enköping
Besöksadress: Linbanegatan 12

Växel: 0171-62 50 00

www.enkoping.se

www.facebook.com/enkopingskommun

Politisk översyn av nämndorganisation

KSAu 2021-10-12

Förslag på beslut i KF, december 2021

1. Kommunfullmäktige bildar en parlamentarisk arbetsgrupp med medlemmarna: xxx
2. Kommunfullmäktige ger den parlamentariska arbetsgruppen i uppdrag att genomföra en översyn av politisk organisation omfattande nämnder samt förslag till reglementen med lagrum innan valet 2022.
3. Översynens tillkommande kostnader finansieras inom kommunfullmäktiges ram.
4. Den parlamentariska arbetsgruppen ska återkomma till kommunfullmäktige med förslag på politisk organisation senast juni 2022.

Vägledande principer för översynen av politiska nämnder

- Politisk vision och målbild för Enköpings kommun utgör grund,
- Översynen fångar in megatrender och samhällsförändringar
- Översynen och dess förslag ska möjliggöra en tillitsbaserad styrning.
- Strävan är att nå helheter, fokus ligger på gränssnitt/gråzoner mellan nämnders uppdrag (reglementen och lagrum),
- Enköping växer; politisk organisation är anpassad till ekonomisk-, grön- och social hållbarhet.

Översyn av sammansättning av samt styrdokument för kommunägda bolag sker i parallell process.

Exempel på frågor att titta på

1. Bör nuvarande nämndindelning bestå nästkommande mandatperiod eller finns grund för att se över indelningen?
2. Hur bibehålls förtroende för kommunens politiska styrning via organiseringen?
3. På vilka sätt kan en den politiska organisationen skapa förutsättningar för invånares delaktighet och medskapande?
4. Hur kan den politiska arenan öka förutsättningar för bättre styrning och ökad effektivitet, och därmed kommunens förmåga att möta nya samt ökade åtaganden med befintliga resurser?

Översyn förvaltningsorganisation

Ligger utanför det här uppdraget men kommer troligen bli en konsekvens av den politiska översynen.

Kommundirektör ansvarar för att initiera utvecklingsarbete kring detta och för att lyfta det till politiska beslut om omfattningen kräver detta.

Ekonomiska konsekvenser

Översynen leder till viss ökning av mötesarvoden våren 2022 för kommunstyrelsen.

Översynen föreslås finansieras inom kommunfullmäktiges ram.

Strävan är att eventuella förändringar av nämndorganisation ska ske inom total befintlig ekonomisk ram.

Utredningen dockar mot aktuell forskning om kommunal politisk organisering.

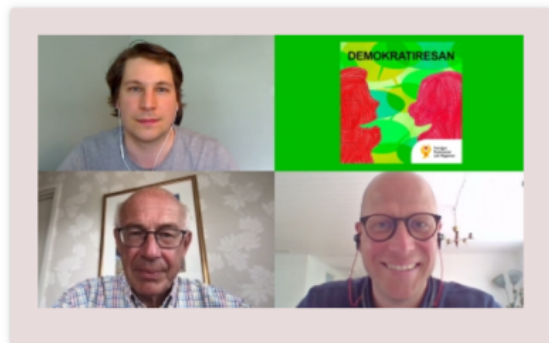
SKR rapport från maj 2021

Politisk organisation i
kommuner och regioner

SKR podd från juli 2021

#46 Kommuners politiska organisation

Demokratiresan - en podcast från SKR

Release Date: 09/07/2021

MORE EPISODES

SKR har i en kartläggning undersökt vilka olika typer av politisk organisation som förekommer bland landets kommuner och regioner. I detta avsnitt deltar Bo-Per Larsson, författare till rapporten, och Martin Lidhamn från SKR. De berättar om resultatet samt de dilemman som en organisation ställs inför vid val av politisk organisering.

Medverkande: Bo- Per Larsson, senior konsult, och Martin Lidhamn, SKR

Programledare: Nils Munthe, SKR

Tid: 32:47

Tidsplan - 2021

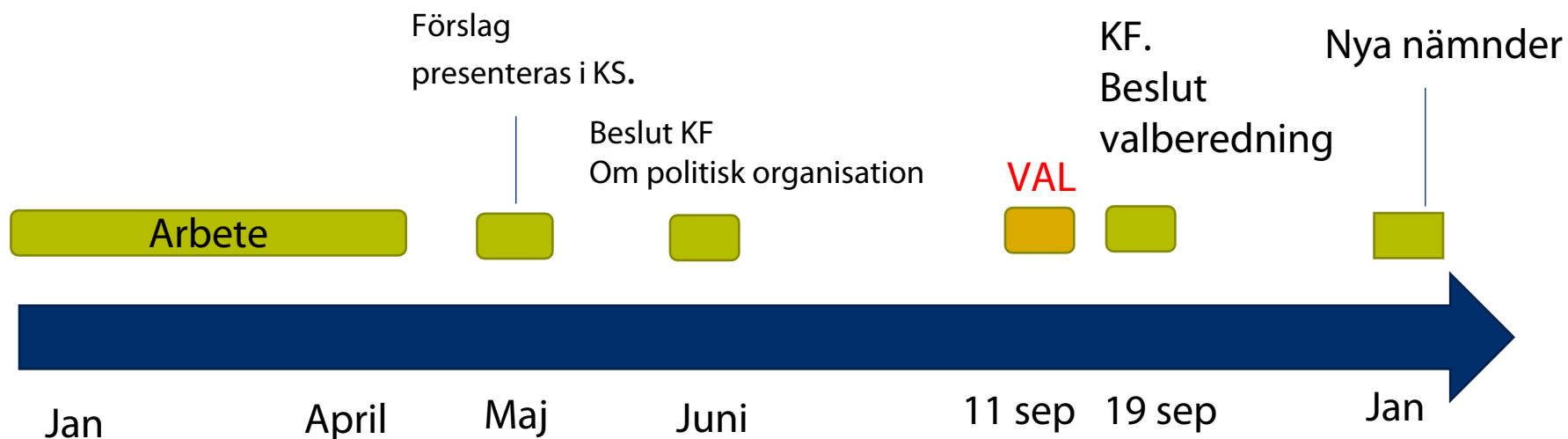
26 oktober. KS – Information: övergripande syfte för översyn presenteras, inspel från kommunstyrelsen inför formulering av uppdragsbeskrivning.

23 november. KS – Förvaltningen redovisar förslag till fullmäktiges beslut. Uppdragsbeskrivning och parlamentarisk arbetsgrupp.

12 december – KF - beslut om att ge parlamentarisk arbetsgrupp i uppdrag att genomföra översynen. Arbetsgrupp återkommer till fullmäktige i juni 2022 med förslag på politisk organisation.

Tidsplan för beslut - 2022

Mål:
Förslag till beslut KF
juni 2022

Tidsplan för arbetet 2022

1. Workshop, 2 dagar med övernattning, slutet av januari. Parlamentarisk arbetsgrupp utsedd av kommunfullmäktige. Arbetet leds av kommundirektör, stöds/koordineras av KLF stabschef.

Innehåll (exempel):

- *Uppdrag/arbetsprocess., Nuvarande nämndorganisation, genomgång av reglementen. Tidigare utredningar i Enköping om politisk organisering.*
- *Modeller för politisk organisation. Dilemman vid val av politisk organisering. Obligatoriska nämnder, antal nämnder, antal ledamöter, lokal demokrati, effektivitet etc. Användandet av kommunfullmäktigeberedningar för långsiktiga visionära frågor?*
- *Tematiska områden, fördjupningar. Mellanvalsdemokrati, invånardialoger*

2. Workshop, 1 dag, mars Formulering av ev. förslag.

3. Avstämning 3, April, Fastställande av slutförslag.

Regler för arvoden och partistöd i Enköpings kommun

Mandatperioden 2019-2022

Kommunledningskontoret
Magnus Åsman
0171-62 62 16
magnus.asman@enkoping.se

Ärendenummer
KS2019/141

Dokumenttyp

Regler

Ersätter

2014/507 samt 2016/455 (efter
revidering 2019-04-15)

Beslutad av

Kommunfullmäktige

Gäller för

Enköpings kommuns nämnder
och bolag

Gäller f.om.

2019-01-01

Ansvarig funktion

Kansli- och stabschef

Gäller t.om.

2022-12-31

Reviderad

Kommunfullmäktige 2019-04-
15 §43

Innehållsförteckning

Allmänna bestämmelser.....	1
1. Omfattning	1
2. Basarvode och uppräknig	1
3. Sammanträden och förrättningar som ger rätt till arvoden	1
4. Hur man begär ersättning	2
5. Yrkande om ersättning	3
6. Tolkning av bestämmelserna	3
7. Utbetalning.....	3
8. Sammanträdes- och förrättningsarvode.....	4
9. Gruppledararvode.....	4
10. Årsarvode till kommunalråd	5
11. Årsarvode till övriga.....	6
12. Jourarvode socialnämnden.....	8
13. Årsarvode vid avgång, sjukdom eller annat förhinder.....	8
14. Resekostnader.....	8
15. Övriga kostnader.....	9
16. Förlorad arbetsinkomst	9
17. Ersättning för förlorad semesterförmån.....	10
18. Pensionsförmån och ersättning för förlorad pensionsförmån.....	11
19. Övergångsregel.....	11
Bestämmelser om ersättning till borgerliga vigselförrättare.....	12
Bestämmelser om ersättning till borgerliga begravningsförrättare	13
Regler för partistöd i Enköpings kommun 2019-2022	14

2019-04-15

Allmänna bestämmelser

1. Omfattning

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda ledamöter och ersättare i:

- kommunfullmäktige
- nämnder
- fullmäktigeberedningar
- revisorer
- Kommunens bolag, under förutsättning att respektive bolag fattar beslut därom

2. Basarvode och uppräknig

Som basarvode används grundarvodesbeloppet per månad till ledamöterna i riksdagen. Grundarvodet fastställs av Riksdagens arvodesnämnd. Aktuella basarvodesbelopp finns presenterade på kommunens hemsida enkoping.se.

Varje år sker en uppräknig av arvodet. Kommunalrådets arvoden regleras från och med den 1 november. Övriga arvoden regleras från och med den 1 januari.

Ett årsarvode är lika med tolv basarvoden.

3. Sammanträden och förrättningar som ger rätt till arvoden

Sammanträdes- och förrättningsarvode betalas ut:

a) till närvarande ledamöter och ersättare/suppleanter vid sammanträde med

- kommunfullmäktige,
- kommunstyrelsen och annan kommunal nämnd och deras utskott,
- kommitté, beredning eller råd särskilt bildade av kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen och
- styrelserna i kommunens företag.

2019-04-15

- b) till de förtroendevalda revisorerna vid sammanträde med den kommunala revisionen.
- c) vid enskild ledamots besök i kommunal verksamhet som har koppling till den förtroendevaldes nämnduppdrag. Två besök per år ersätts.
- d) vid deltagande för kommunens räkning i informationsmöte, studiebesök, kurs, konferens eller liknande som rör en kommunal fråga och där inbjudan gått ut. Arvode utgår efter beslut av den nämnd (kan delegeras till arbetsutskottet) där den förtroendevalda ingår. Återrapportering ska ske till nämnden.
- e) vid möte eller arrangemang som den egna nämnden, annan kommunal nämnd eller kommunfullmäktige formellt kallat till.
- f) vid justering av kommunfullmäktiges protokoll. Arvode utgår ej för övrig protokolljustering där ordförande och vice ordförande med årsarvode förväntas justera protokoll eller att justering sker utan fysiskt möte genom att använda modern teknik.
- g) vid partigruppsmöten.

Deltagande i partigruppsmöten vid högst tio tillfällen per år ersätts. För att ha rätt till ersättning ska man vara ledamot eller ersättare i kommunfullmäktige.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst ges för samtliga sammanträden och förrättningar som nämns ovan.

4. Hur man begär ersättning

För att få ersättning för:

- förlorad arbetsinkomst
- förlorad semesterförmån
- förlorad pensionsförmån enligt övergångsregel (punkt 19)
- resekostnader
- övriga kostnader

ska den förtroendevalde styrka sina förlorade inkomster eller kostnader. Uppgifterna ska anmälas till fullmäktiges eller nämndens sekreterare.

2019-04-15

Följande ersättningar betalas ut utan föregående anmälan:

- årsarvode
- sammanträdes-/förrättningsarvode

Pensionsförmån och ersättning för förlorad pensionsförmån:

Utbetalning sker månadsvis och tidigast från den tidpunkt den förtroendevalde kan få allmän pension utbetald. Pensionen utbetalas senast tre månader efter inlämnad ansökan. Ansökan lämnas till kommunledningskontoret.

5. Yrkande om ersättning

Yrkande om ersättningar enligt dessa bestämmelser ska ske senast inom ett år från dagen för sammanträdet/förrättningen med undantag av:

- Yrkande om ersättning för förlorad semesterförmån ska ske inom två år från dagen för sammanträdet eller förrättningen.
- Yrkande om ersättning för förlorad pensionsförmån för period före den 1 juli 2005 enligt punkt 19 ska ske inom ett år från och med pensionsdagen.¹

6. Tolkning av bestämmelserna

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar i frågor som rör tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser.

7. Utbetalning

Årsarvoden betalas ut med en tolfedel per månad. Övriga ekonomiska förmåner betalas ut en gång per månad.

¹ Från och med 1 juli 2005 har sådana ersättningar hanterats fortlöpande. Övergångsregeln behöver vara kvar tills alla som var fritidspolitiker innan 1 juli 2005 har gått i pension och det har gått mer än två år sedan pensionsdagen.

2019-04-15

Arvoden

8. Sammanträdes- och förrättningsarvode

Sammanträdesarvudet är 1,25 procent av basarvudet. Om sammanträdet eller uppdraget är mer än fyra timmar långt utgår dubbelt sammanträdesarvode med 2,5 procent av basarvudet.

Vid deltagande i flera sammanträden samma dag betalas det högst ut arvode uppgående till 2,5 procent av basarvudet.

Arvudet för justering av kommunfullmäktiges protokoll är 1,25 procent av basarvudet.

Bestämmelserna om sammanträdes- och förrättningsarvode gäller både kvälls- och dagsammanträden.

9. Gruppledararvode

För att ge partier som inte har kommunalråd bättre möjlighet att följa aktuella frågor inom kommunen och att samordna arbetet inom den egna partigruppen utgår ett gruppledararvode.

Alla partier har rätt att utse en gruppledare. Gruppledaren ska vara ledamot i kommunfullmäktige. Arvudet är 6 procent av basarvudet per mandat och månad. Gruppledare för partier som har kommunalråd har inte rätt till gruppledararvode. Partier har rätt att utse flera gruppledare. Arvudet delas då mellan dessa personer.

Sammanträdesarvode betalas bara ut vid sammanträden som kommunen genom kallelse har bjudit in gruppledare till. Övriga omkostnader ska täckas av gruppledararvudet.

Skulle en situation uppstå i kommunfullmäktige att en ledamot byter parti eller inte representerar något parti, tillfaller det gruppledararvudet för just det mandatet det parti för vilket ledamoten ursprungligen valdes in i kommunfullmäktige.

2019-04-15

Gruppleddararvodet betalas endast för mandat som är tillsatta i kommunfullmäktige, det vill säga det betalas inte ut för tomma platser i kommunfullmäktige.

10. Årsarvode till kommunalråd

Årsarvodet till kommunstyrelsens ordförande är 110 procent av basarvodet per månad.

Årsarvodet till förste och andre vice ordförande i kommunstyrelsen är 100 procent av basarvodet per månad.

Kommunstyrelsens ordförande och förste och andre vice ordförande är kommunens kommunalråd.

Kommunalråd har inte rätt till annan ersättning än årsarvode². Detta gäller även vid uppdrag i kommunens företag.

Sjukdom, föräldraledighet och pension

Kommunalråd har vid sammanhängande sjukfrånvaro rätt till fullt arvode under sex veckor. Efter sex veckor ska den förtroendevalde söka ersättning från försäkringskassan. Kommunen kompletterar sedan utbetald sjukpenning enligt samma grunder som gäller för kommunanställda. Har ersättare utsetts för de första sex veckorna får ersättaren arvode som motsvarar tjänstgöringstiden.

Kommunalråd omfattas av bestämmelser om föräldraledighet som motsvarar Allmänna bestämmelser, paragraf 29 mom. 1–4. Det är samma bestämmelser som gäller för kommunens anställda.

Kommunalrådets pensionsregler regleras i Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL).

För kommunalråd som hade uppdrag innan valet 2014 gäller även fortsättningsvis Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda (PBF).

² Enligt beslut av kommunstyrelsen (KS 2002/157 motsvaras talet X i PBF paragraf 10 mom 3 första stycket av 3 prisbasbelopp.

2019-04-15

11. Årsarvode till övriga

Ordförande i	Procent av basarvodet
Miljö- och byggnadsnämnden	16 procent
Socialnämnden	16 procent
Tekniska nämnden	16 procent
Upplevelsenämnden	16 procent
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	16 procent
Vård- och omsorgsnämnden	16 procent
Ena Energi AB	16 procent
AB Enköpings hyresbostäder	16 procent
Kommunfullmäktige	10 procent
Kommunrevisionen	10 procent
Utskott	10 procent
Valnämnden	2 procent*
Råd och beredningar som tillsatts av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen	2 procent**

*Detta arvode avser det löpande arbetet i nämnden för att se till att kommunen har planering för att kunna genomföra val. Kommunstyrelsens arbetsutskott får i uppdrag att besluta om särskilt arvode till valnämndens ordförande i anslutning till att val genomförs.

**Eventuella avvikelser från arvodesnivån får prövas i anslutning till beslutet att inrätta beredningen.

Arvode till vice ordföranden

Årsarvode utgår till alla vice ordföranden med 50 procent av årsarvodena ovan.

Årsarvodet för vice ordförande i den gemensamma överförmyndarnämnden 2019-2022 är 8 procent av basarvodet.

2019-04-15

Övriga arvoden

Ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott för parti som inte har kommunalråd.	10 procent av basarvodet
Ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott för parti som har kommunalråd, förutom kommunalråden.	5 procent av basarvodet
Revisorerna, förutom ordförande och vice ordförande	3 procent av basarvodet
Lekmannarevisorer i kommunens bolag	2 procent av basarvodet

Arbetsuppgifter som ingår i årsarvodet

De fasta årsarvodena är en generell ersättning för det ansvar och de uppgifter som allmänt följer med uppdraget, som:

- regelbundna förvaltningskontakter
- regelbundna kontakter med kommunledningen
- överläggningar med den egna nämndens förvaltningschef och/eller nämndsekreterare inför sammanträde
- beredningar i den egna nämnden
- deltagande i den egna nämndens eller styrelsens protokolljustering
- kontakter och möten med medborgare, organisationer, media och myndigheter i frågor som rör den egna nämndens verksamhet
- telefon- och e-postkommunikation som är kopplade till nämndens verksamhet
- beslutsfattande i delegerade ärenden och undertecknande av handlingar
- information till den egna partigruppen om berörd kommunal verksamhet
- tillfälliga arbetsgrupper, överläggningar och möten med företrädare för andra organ inom eller utom kommunen. Detta gäller oavsett om det är den egna nämnden eller annan nämnd som bjudit in till arbetsgruppen

2019-04-15

eller mötet. Undantag gäller för regelmässigt deltagande i grupper och organ utom kommunen med fasta mötestider per termin eller kalenderår. Vid sådana möten betalas arvode och ersättning ut för eventuell förlorad arbetsinkomst.

Förtroendevald med årsarvode får inte ersättning för restid i samband med arbetsuppgifter som ingår i årsarvodet.

12. Jourarvode socialnämnden

Ett dagarvode utgår med 0,5 procent av basarvodet för socialnämndens ordförande, 1:e vice ordförande respektive 2:e vice ordförande för dagar med ordförandejour.

13. Årsarvode vid avgång, sjukdom eller annat förhinder

Avgår en förtroendevald som har årsarvode under tjänstgöringsperioden fördelas arvodet mellan den personen och efterträdaren. Fördelningen görs utifrån den tid som var och en av de förtroendevalda har haft uppdraget.

Om en förtroendevald med årsarvode på grund av sjukdom eller av annat skäl inte kan fullgöra sitt uppdrag på mer än sex veckor övergår arvodet från och med vecka sju till tjänstgörande ersättare. Har en ersättare utsetts för de första sex veckorna får ersättaren arvode som motsvarar tjänstgöringstiden.

Ersättning för kostnader

14. Resekostnader

Om den förtroendevaldes fasta bostad eller fasta arbetsplats ligger mer än tre kilometer från sammanträdes- och förrättningsplatsen betalas reseersättning. Ersättning betalas ut per kilometer utifrån bestämmelser om ersättning vid användande av egen bil i arbetet - BIA. Resa med kollektivtrafik eller andra utlägg ersätts endast om biljett eller kvitto lämnas in.

2019-04-15

15. Övriga kostnader

Förtroendevald som har och kan styrka kostnader för att kunna utföra uppdraget som förtroendevald i kommunen har rätt till att dessa kostnader ersätta av kommunen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har att pröva dessa ersättningskrav och genom dessa beslut etablera en praxis. Principen ska vara att kommunstyrelsens arbetsutskotts prövning ska ske i förväg.

Den typ av kostnader som här kan komma i fråga är barntillsyn, vård och tillsyn av nära anhörig, förtroendevalda med funktionsnedsättning samt övriga kostnader.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst, förlorade pensions- och semesterförmåner och pensionsgrundande inkomst

16. Förlorad arbetsinkomst

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst. Begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst ska göras inom ett år från när rätten till ersättning uppstod. Intyg om förlorad arbetsinkomst får inte vara äldre än ett år och ska avse den tid då den förtroendevalda varit ledig för kommunalt uppdrag.

Den förtroendevalde är skyldig att när förhållandena ändrats, lämna in inkomstuppgifter från sin arbetsgivare som styrker den förlorade arbetsinkomsten. Uppgifter om aktuella anställningsvillkor (sysselsättningsgrad och heltidslön) ska inkluderas i arbetsgivarintyget.

För förtroendevald som inte kan redovisa förlorad arbetsinkomst genom löneavdrag från en arbetsgivare, beräknas förlorad arbetsförtjänst utifrån taxerad inkomst av tjänst och/eller aktiv näringsverksamhet enligt senast fastställd taxering. Exempel på grupper som berörs är egenföretagare och förtroendevalda som är anställda men som har flera anställningar och/eller har ersättning som beräknas med årsarbetstid, bonus eller liknande.

2019-04-15

Taxerad inkomst för egenföretagare ska justeras med de skattemässiga dispositioner som gjorts samt utnyttjat förlustavdrag vid taxeringen det aktuella året. Förtroendevald som åberopar denna regel ska årligen insända kopia på Skatteverkets beslut om taxering.

Förlorade socialförsäkringsersättningar, som arbetslöshetsersättning och ersättning från föräldraförsäkring, ger rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst med samma belopp som den uteblivna ersättningen. Intyg från arbetslöshetskassan respektive försäkringskassan ska lämnas in. Förlorad sjukersättning ger inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Rätten till ersättning för förlorad arbetsinkomst omfattar tid för resa till och från sammanträdet/förrättningen.

Den som har skiftarbete i anslutning till sammanträde har rätt att få ersättning för förlorad arbetsinkomst för avstått arbetspass natten före eller efter sammanträdet.

Sammanträden och förrättningar

Ersättning för förlorad arbetsinkomst betalas ut vid sammanträden och förrättningar som inkluderas i punkt 3.

Maxersättning

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst per dag är maximalt ett årsarvode delat med 220. Timersättningen är en åttondel av dagersättningen.

17. Ersättning för förlorad semesterförmån

Om semesterlön gått förlorad ska ersättning för förlorad semesterförmån läggas till ersättningen för förlorad arbetsförtjänst.

Den förtroendevalde måste själv anmäla att den vill ha ersättning för eventuell förlorad semesterförmån och styrka detta med intyg från arbetsgivare.

2019-04-15

18. Pensionsförmån och ersättning för förlorad pensionsförmån

För under året utbetalda sammanträdesersättningar och årsarvoden (pensionsgrundande inkomst) avsätter kommunen årsvis i efterskott en pensionsavgift på 4,5 procent till en pensionsbehållning som förvaltas av kommunen.

Om ersättningarna för året överstiger 7,5 inkomstbasbelopp avsätts i stället 30 procent på den överstigande delen.

Vid fortsatt uppdrag efter 67 år sjunker avsättningen till 4,5 procent på den överstigande delen (med den överstigande delen avses den ersättning som utbetalas per år och som sammanlagt överstiger 7,5 inkomstbasbelopp).

För under året utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst avsätter kommunen årsvis i efterskott en pensionsavgift på 4,5 procent för den förlorade pensionsförmånen. Avsättning görs till samma pensionsbehållning som för arvoden.

Ingen avsättning av pensionsavgift görs för den som har fyllt 67 år vid tillträddandet.

Låg ersättning som motsvarar 1,5 inkomstbasbelopp eller lägre betalas ut kontant.

Belopp som blir 1,5 av innevarande års inkomstbasbelopp eller lägre betalas ut direkt. Ingen utbetalning sker vid belopp under 200 kronor.

19. Övergångsregel

Förtroendevald som kan styrka förlorad pensionsförmån under uppdragstid som ligger före den 1 juli 2005 har rätt till ersättning. Ersättning ges först efter att den förtroendevalde har gått i pension. Yrkande om ersättning för förlorad pensionsförmån för perioden före den 1 juli 2005 ska ske inom två år från och med pensionsdagen. För att få ersättning ska förlusten kunna styrkas av den sökande.

2019-04-15

Bilaga 1

Bestämmelser om ersättning till borgerliga vigselförrättare

Regelverk

Förordning (2009:263) om vigsel som förrättas av särskild förordnad vigselförrättare gäller för de vigslar som förrättas av den som länsstyrelsen har förordnat till vigselförrättare. Enligt förordningens 8 paragraf har vigselförrättaren rätt till ersättning med etthundratio kronor för varje vigsel som han eller hon har förrättat. Har vigselförrättaren samma dag förrättat mer än en vigsel, utgör ersättningen trettio kronor för varje vigsel utöver den första. Ersättning enligt 8 paragrafen betalas ut av länsstyrelsen efter ansökan av vigselförrättaren (regleras i 9 §).

Borgerliga vigselförrättare

Utöver den ersättning som kan utbetalas från länsstyrelsen ersätts de borgerliga vigselförrättarna enligt nedan

Arvode

Ersättningen till borgerlig vigselförrättare är 1,25 procent av basarvodet per vigsel. Samtal med anhöriga, förberedelser, förrättning och eventuellt efterarbete räknas in i ersättningen.

Vigsel

Vigsel förrättas normalt sett i kommunhuset³ eller dess närhet. Om den förtroendevaldes fasta bostad eller fasta arbetsplats ligger mer än tre kilometer från kommunhuset betalas reseersättning ut för denna resa. Endast resor inom Enköpings kommun ersätts. Ersättning betalas ut per kilometer utifrån bestämmelser om ersättning vid användande av egen bil i arbetet - BIA. Resa med kollektivtrafik eller andra utlägg ersätts endast om biljett eller kvitto lämnas in.

³ Med kommunhus avses det hus som under den aktuella mandatperioden kommer att användas för att anordna vigslar genom kommunens försorg

2019-04-15

Bilaga 2

Bestämmelser om ersättning till borgerliga begravningsförrättare

Regelverk

Det finns inga formella krav på borgerliga begravningsförrättare. För medlemmar i ett samfund ingår detta i den avgift som betalats.

Som en service till medborgarna utser kommunen borgerliga begravningsförrättare.

Arvode

Ersättningen till borgerlig begravningsförrättare är 3 procent av basarvodet per begravning. Samtal med anhöriga, förberedelser, förrättning och eventuellt efterarbete räknas in i ersättningen.

Resekostnader

Om den förtroendevaldes fasta bostad eller fasta arbetsplats ligger mer än tre kilometer från förrättningsplatsen betalas reseersättning ut för denna resa. Endast resor inom Enköpings kommun ersätts. Ersättning betalas ut per kilometer utifrån bestämmelser om ersättning vid användande av egen bil i arbetet - BIA. Resa med kollektivtrafik eller andra utlägg ersätts endast om biljett eller kvitto lämnas in.

2019-04-15

Bilaga 3

Regler för partistöd i Enköpings kommun 2019-2022

Kommunens möjligheter att betala ut partistöd regleras i 4 kapitlet 29-32 paragraferna i kommunallagen (2017:725)

Valresultatet

Valresultatet utgör beräkningsgrund vid fastställande av partistöd.

Ett parti är representerat om det har fått mandat i kommunfullmäktige för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kapitlet vallagen (2005:837).

Skulle en situation uppstå i kommunfullmäktige att en ledamot byter parti eller inte representerar något parti, tillfaller det mandatbundna stödet för just det mandatet det parti för vilket ledamoten ursprungligen valdes in i kommunfullmäktige.

Partistödets syfte

Partistöd ges till de politiska partier som är representerade i kommunfullmäktige. Partistödet ska användas för att stärka de politiska partiernas ställning i den kommunala demokratin och partistödet ska användas för politisk verksamhet med anknytning till Enköpings kommun. Partistödet ska användas till ett långsiktigt och kontinuerligt arbete för att öka medborgligt inflytande och valdeltagande i kommunen.

Grundstöd och mandatbundet stöd samt krav på representation

Grundstödet består av ett grundbelopp per parti och det mandatbundna stödet består av ett grundbelopp per partimandat i kommunfullmäktige.

Båda stödformerna utgår från ett grundbelopp från 2017 på 28 424 kr och räknas upp med konsumentprisindex, KPI varje år

Det mandatbundna stödet betalas endast för mandat som är tillsatta i kommunfullmäktige, det vill säga det betalas inte ut för tomma platser i kommunfullmäktige.

Partistöd får bara ges till ett parti som är en juridisk person.

2019-04-15

Beslut om utbetalning av partistöd, antal utbetalningar

Kommunfullmäktige beslutar en gång per år om utbetalning av partistöd, normalt i juni.

I det fall representationen i fullmäktige helt upphör

Till parti som upphör att vara representerat i kommunfullmäktige ges partistöd i tolv månader efter det att representationen upphörde. Detta gäller under förutsättning att partiet varit representerat i de sex månader som närmast följer efter mandatperiodens början.

Redovisning av partistödet

Mottagarna av kommunalt partistöd (de politiska partierna) ska årligen till kommunfullmäktige ge in en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts i enlighet med det ändamål som anges i 2 kapitlet 9 paragrafen första stycket kommunallagen samt partistödetets syfte enligt detta dokument.

Vid mandatperiodens början, samt vid förändring, ska partierna lämna in följande till kommunen:

- Organisationsnummer för partiet.
- Partiföreningens stadgar.
- Uppgift om partiföreningens bankgiro eller plusgiro. Uppgiften ska styrkas med kopia av kontoutdrag eller motsvarande.
- Protokoll från partiföreningen som visar vem som tecknar föreningens firma.

Redovisningen ska avse perioden 1 januari–31 december varje år och ges in till kommunfullmäktige (kommunledningskontoret) senast fyra månader efter redovisningsperiodens utgång.

Av redovisningen ska framgå hur partistödet har använts från föregående år, revisionsberättelse samt protokoll från årsmöte som visar att ansvarsfrihet beviljats.

En av mottagaren utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet. Granskarens rapport över granskningen ska bifogas redovisningen.

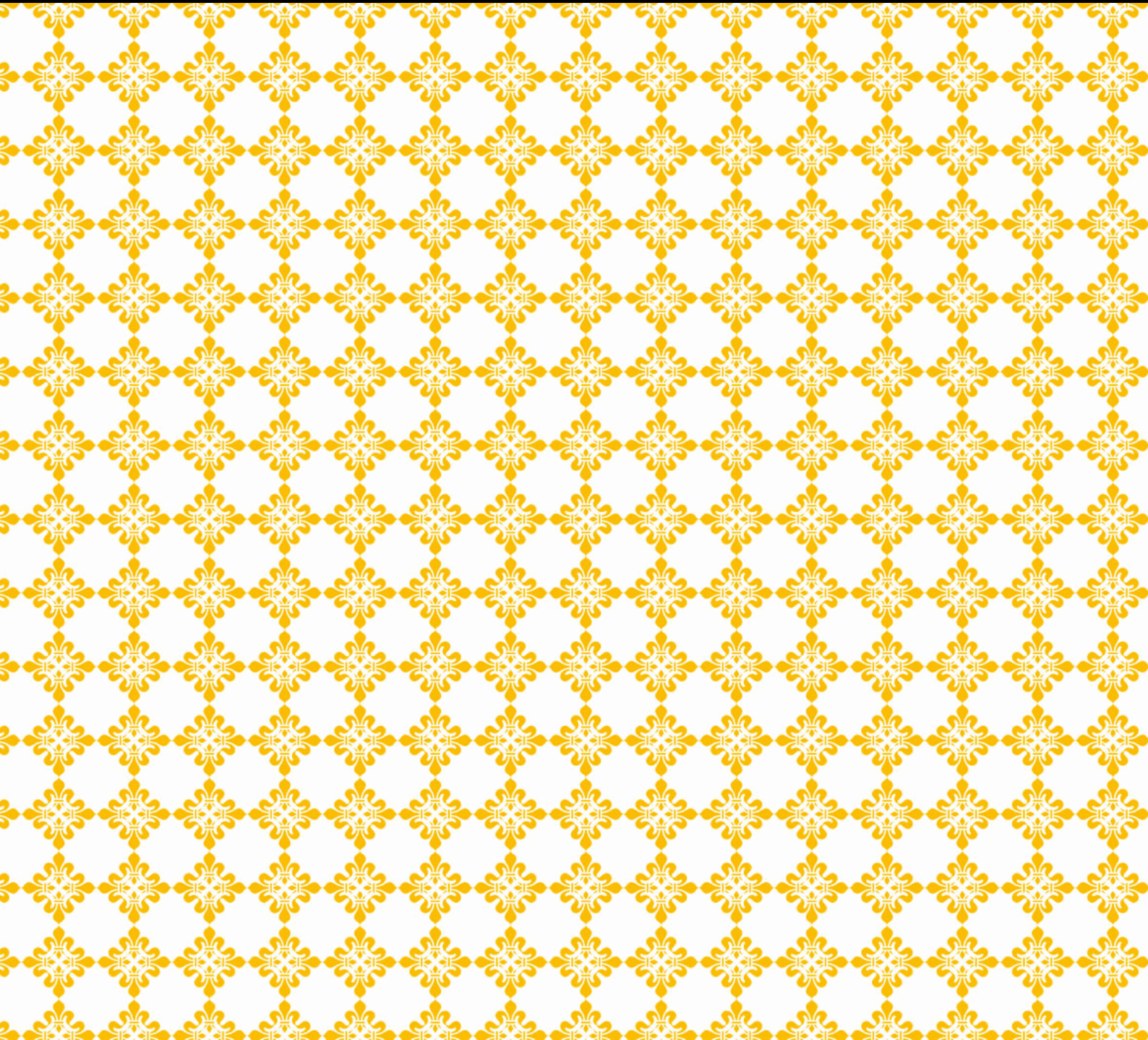
2019-04-15

Kommunfullmäktige får besluta att partistöd inte ska betalas till parti som inte lämnar redovisning och granskningsrapport enligt 4 kapitlet 31 paragrafen sista stycket kommunallagen.

www.enkoping.se

Demokratikommitténs rapport 2017

**ENKÖPINGS
KOMMUN**

Ärendenummer
KS 2016/461

Dokumenttyp

Rapport

Ersätter

Beslutad av

Kommunfullmäktige

Gäller för

Gäller f.om.

Ansvarig funktion

Demokratikommittén

Gäller t.om.

Reviderad

Innehåll

Ett år i demokratins tecken.....	3
Fakta om demokratikommittén 2016-2017	5
Ledamöter.....	5
Närvaro.....	5
Uppdrag.....	6
Möten.....	6
Sammanfattning.....	7
Nyläge för kommunens kanaler för mellanvalsdemokrati	7
Nyläge för kommunens politiska organisation och arbetsätt	8
Nyläge för förtroendevaldas förutsättningar	8
Nyläge för ung demokrati.....	8
Bakgrund.....	9
Nationella analyser.....	9
Lokala analyser	11
Kanaler för mellanvalsdemokrati.....	15
Nuläge.....	15
Nyläge.....	18
Politisk organisation och arbetsätt.....	20
Nuläge.....	20
Nyläge.....	22
Förutsättningar förtroendevalda	24
Nuläge.....	24
Nyläge.....	26
Ung demokrati.....	27
Nuläge.....	27
Nyläge.....	28
Bilagor	29

Bilaga 1: SCB:s medborgarundersökning 2011-2016: Inflytande, insyn, kontakt, påverkan och förtroende	29
Bilaga 2: Kommunkompassen.....	30
Bilaga 3: Kartläggning dialoger 2016 och 2017	33

Ett år i demokratins tecken

År 2016 lämnade den nationella demokratiutredningen "Låt fler forma framtiden" (SOU 2016:5) sitt betänkande. Jag var en av ledamöterna i den politiska referensgruppen och därför blev jag extra glad när jag fick möjlighet att leda Enköpings kommuns arbete med att utveckla vår kommuns demokratiska processer. Kommunfullmäktige gav oss i demokratikommittén ett stort och brett uppdrag i maj 2016, bland annat att se över den politiska organisationen och öka den demokratiska delaktigheten. Du håller nu vår slutrapport i handen (eller läser den i digital form).

Det är lätt att känna sig en aning nedstämd när man börjar fördjupa sig i demokratifrågor. Det finns nämligen en förenklad uppfattning som poppar upp med jämna mellanrum om att demokratin eller i vart fall våra partier är i kris. Jag tror inte det, men vi behöver däremot ständigt arbeta med frågorna och hela tiden förändra vårt arbetssätt. Det tål att påpekas att det ansvaret inte bara vilar på kommunen, utan även på våra partier, föreningar, samhället i stort och på var och en av oss.

När kommittén träffades första gången bad jag ledamöterna lyfta några saker som de ansåg särskilt viktiga i vårt arbete. Många nämnde unga och ungas delaktighet. Vi har därför valt att i en stor del av vårt arbete fokusera på unga och flera förslag berör unga och ungas delaktighet, till exempel hur kommunen kan säkerställa att barn och ungas åsikter kommer fram. Självklart har även digitalisering varit under lupp. Vi tror att mycket kan förbättras om vi nyttjar och tillvaratar tekniken på rätt sätt.

Aktiviteten i kommittén har varit intensiv med en hög närvaro, livliga diskussioner, besök från Upplands-Väsby och vår kommundirektör samt en rad olika underlag för inläsning. Alla som varit delaktiga i någon grupp någon gång vet att det inte alltid är lätt att komma till gemensamma slutsatser, men i denna kommitté har taket varit högt och stämningen god och jag vill framföra mitt stora tack till alla ledamöter för bra diskussioner, konstruktiva lösningar och många glada skratt.

Jag hoppas att du som läser denna rapport finner att vi kommit med kloka förslag. Enköpings kommun jobbar redan idag bra på många områden för att öka demokratin, men det finns alltid en utvecklingspotential. Kommitténs uppmaning är att kommunfullmäktige skickar rapporten till kommunstyrelsen

för att arbeta fram konkreta förslag utifrån vår rapport som i sin tur förstärker de olika demokratiska processerna i kommunen.

Avslutningsvis vill jag tacka de duktiga tjänstepersoner som arbetat med kommittén: Christina Bringfors Dahlgren, Margareta Andersson och Eva Emanuelsson. Tack!

Jessika Roswall

ordförande i demokratikommittén 2016-2017

Amanda Forsberg (L) (från mars 2017)										
Per Markus Risman (V)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kristjan Valdimarsson (SD)	X	X		X	X	X		X	X	X

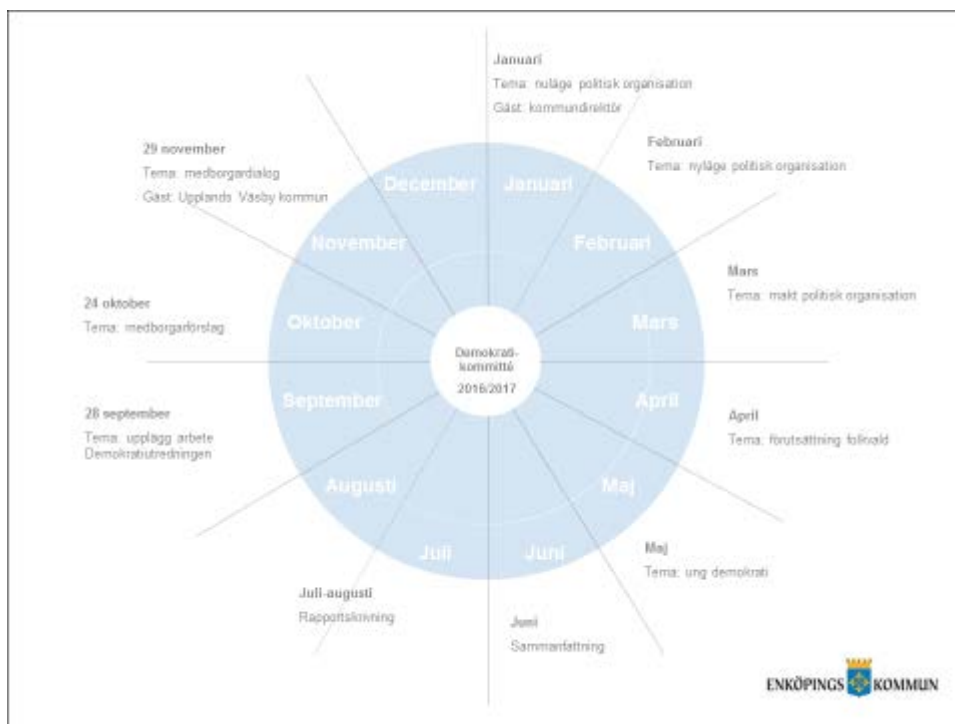
Uppdrag

Kommitténs uppdrag har bestått av tre delar:

- Politisk organisation – utvärdering och förslag på förändringar
- Dialog med medborgare – fortsatt utveckling och en modell för hantering av medborgarförslag
- Skapa goda förutsättningar för att vara förtroendevald – utredning av faktorer förutom arvode

Möten

Demokratikommittén har träffats vid tio tillfällen och varje möte har haft sitt eget tema. Se årshjul.

Sammanfattning

Demokratikommitténs arbete beskrivs med hjälp av ett nuläge och ett nyläge för varje av del i uppdraget.

Nuläget visar att det finns mycket som fungerar bra i kommunens lokala demokrati och som är värt att värna. Samtidigt står kommunen inför utmaningar. Upplevelsen av pålitlighet och att kunna påverka politiska beslut hos kommuninvånarna kan bli högre. De invånare som använder kommunens kanaler för mellanvalsdemokrati representerar inte alla grupper i samhället. Den politiska organisationen beskrivs som trög.

Det finns några nyckelord som genomsyrar rapportens **nyläge** och det är: enkelhet, tydlighet, kommunikation och digitalisering. Det orden har gemensamt är att de på ett enklare och mer medvetet sätt kan bidra till en ökad delaktighet i verksamhet och beslut bland kommunens invånare. Nyckelorden kan också underlätta de förtroendevaldas uppdrag och organisationens arbetsätt.

Nedan finner du en kort sammanfattning av förslagen på nyläge för de olika delarna i uppdraget.

Nyläge för kommunens kanaler för mellanvalsdemokrati

För att kommunen ska kunna leva upp till rekommendationen att arbeta systematiskt med medborgardialog behöver principer och riktlinjer tas fram. Dialogerna bör dessutom vara en naturlig del av styrsystemet. En handlingsplan utifrån resultatet i mätningen Demokratibarometern, kan åtgärda de brister som finns och bevara det som är bra.

Möjligheten att lämna medborgarförslag kan förenklas med hjälp av digitalisering och även här behövs styrdokument. Kunskapen om hur kommuninvånaren kan vara delaktig ökar genom tydlig information i kommunens kanaler.

Nyläge för kommunens politiska organisation och arbetsätt

För att uppnå målet *en* nämnd *en* förvaltning bör skolnämnden och utbildningsnämnden slås ihop. Integrationsfrågan bör lyftas i ett eget utskott och upplevelsenämnden byta namn till det tydligare kultur,- turism- och fritidsnämnden. Arbetet i nämnder och utskott kan förtydligas i arbetsbeskrivningar.

Ansvarsfördelningen mellan nämnd-kommunstyrelse-kommunfullmäktige bör också bli tydligare för att undvika maktförskjutning från den sistnämnda. Även kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunalråd och gruppleddare bör få tydligare roller. Allmänpolitisk debatt införs och hänsyn ska tas till barn och ungas perspektiv.

Nyläge för förtroendevaldas förutsättningar

Flera åtgärder föreslås för att göra uppdraget som förtroendevald mer attraktivt, till exempel möten på kvällstid, digitala möten och möjlighet att behålla uppdrag när man är föräldraledig eller flyttar.

Den utbildning som erbjuds vid starten av ny mandatperiod kan bli bättre, likaså information om hur en förtroendevald ska bete sig vid hot. Information om politikerrollen bör finnas i kommunens kanaler.

Nyläge för ung demokrati

Barn och ungas åsikter bör fångas upp inför politiska beslut. Ett sätt är medborgardialog med denna grupp i frågor som berör dem nu eller i framtiden.

Gruppens delaktighet i den lokala demokratin kan även öka genom samverkan mellan skolor och politisk förvaltning och genom politikerluncher. Skolval bör ske i kommunens alla skolor.

Digitala kanaler för påverkan bör skapas där barn och unga kan lämna förslag på hur kommunens verksamheter kan utvecklas.

Bakgrund

En sammanställning av de senaste årens mätningar av kommunens demokrati visar på flera positiva förhållanden. En satsning på strategiskt arbete för att utveckla demokratin nämns, likaså mellanvalsdemokratin via medborgardialoger och medborgarförslag. De förtroendevalda upplever dessutom att de har ett tydligt uppdrag och att de gör nytta.

Förtroendet för att de förtroendevalda håller sina löften är ett förbättringsområde. Möjligheten att påverka politiska beslut får också låga värden, men en positiv utveckling finns de senaste åren. Kommunen anses dock kunna bli bättre på att analysera, informera om och återkoppla de medborgardialoger som sker. Det finns också en förbättringspotential i den politiska organisationen. Arbetet i de politiska organen upplevs som trögt och det finns brister i politikernas styrning och tjänstepersonernas verkställande.

Nationella analyser

Demokratiutredningen

Under 2016 presenterade demokratiutredningen sitt betänkande "Låt fler forma framtiden" (SOU 2016:5). Uppdraget var att föreslå hur engagemanget inom den representativa demokratin kan öka och breddas samt hur mellanvalsdemokratin kan stärka delaktighet och inflytande.

Enligt betänkandet ökar **valdeltagandet** i landet, men samtidigt ökar också skillnaderna mellan olika valdistrikt. Det största spannet finns i Göteborg och det sträcker sig från 37 till 92 procents valdeltagande. Det finns också stora generella skillnader i valdeltagande beroende på om en person är född i Sverige eller utomlands.

I Enköping har valdeltagandet ökat från 79,1 till 79,4 mellan 2002 och 2006. Under det senaste valet 2014 var deltagandet 84,04. Det fanns en differens på 18 procent mellan valdistrikten Bergvreten (90 procent) och Västerleden (72 procent) vid valet 2014.

Antalet **partimedlemmar** ökar. Fyra procent av befolkningen är medlemmar i ett parti och av dessa är en procent aktiva. Förtroendet för partierna är lågt, men stärkt. Samtidigt ökar förtroendet för regering och riksdag.

En negativ trend är det minskande antalet **förtroendevalda** – 43 000 politiker delar på 70 000 uppdrag. Det blir alltså allt vanligare att en politiker sitter på flera olika förtroendeuppdrag. Klyftan mellan de som deltar och inte deltar i politiken ökar och får konsekvensen att det politiska inflytandet är ojämnt. De som deltar är välutbildade och socioekonomiskt starka. De som inte deltar har lägre utbildning och inkomst, svag förankring på arbetsmarknaden, högre ohälsa samt är oftare en kvinna, ung och född utanför Sverige. Samma mönster finns när det gäller tilltro till demokrati, konsumtion av nyheter och upplevelsen av att kunna påverka politiska beslut.

Politiken blir allt mindre **jämlik** och representerar inte olika grupper i samhället på ett rättvist sätt. Kvinnor blir färre i riksdagen och bolagsstyrelser, däremot ökar de i kommunfullmäktige. Hot, våld och trakasserier riktat mot kvinnliga politiker är vanligare. Andra grupper som är underrepresenterade är utrikesfödda på alla nivåer i politiken samt unga under 29 år i kommun och landsting. Äldre medborgare är sämre representerade i riksdagen.

En **maktförskjutning** har skett från kommunfullmäktige och fritidspolitiker till ledamöter och ordförande i kommunstyrelser. Fullmäktige, som enligt kommunallagen och regeringsformen är kommunens beslutande församling, har en svag ställning och beskrivs ofta som ett transportorgan för beslut som förhandlats färdigt i styrelse och nämnder.

Unga har ett starkt intresse för politik och stödjer demokratins principer. De är underrepresenterade i kommunfullmäktige och de väljer oftare att inte rösta i valen om de är både unga och utrikesfödda. Det är vanligare att unga hoppar av förtroendeuppdrag (44 procent förra mandatperioden) och 60 procent har dessutom en låg upplevelse av inflytande.

I betänkandet finns bland annat förslag om: ny målsättningsparagraf i kommunallagen, ny maktutredning, folkmotioner, medborgardialog och sänkt röstålder. Länk till betänkandet:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/01/sou-20165/>

Statistiska centralbyråns medborgarundersökning

Enköpings kommun har deltagit i Statistiska centralbyråns, SCB, medborgarundersökning där det bland annat ingår frågor om insyn och inflytande.

Nöjd-Inflytande-Index, som är ett helhetsbetyg på hur kommuninvånarna upplever **insyn och inflytande**, stiger mellan 2014 och 2016.

Medborgarna var mer positiva till sin möjlighet att **påverka** 2016 än vad de var 2014. De tycker att politikerna blivit bättre på att lyssna till kommuninvånarnas synpunkter och att de fått större möjligheter att påverka politiska beslut.

Möjligheten att komma i **kontakt** med politikerna är oförändrad. Däremot har **förtroendet** för kommunens politiker sjunkit något. Frågor om ansvarstagande och genomförande av politiska beslut får lägre värden, likaså arbetet för kommunens bästa.

Kvinnor svarar generellt mer positivt på frågorna om inflytande, insyn och förtroende än männen. De svarar dock mer negativt på frågorna om påverkan än männen.

Se bilaga 1 för resultatet i detalj.

Koladas delaktighetsindex

Kommuner har möjlighet att själva rapportera in uppgifter i statistikdatabasen Kolada för att få fram ett **delaktighetsindex**. 2016 deltog Enköpings kommun för första gången i denna mätning och fick ett index på 52 på en skala mellan 1 och 100, där ju högre siffra är desto bättre. Medelvärdet bland deltagande kommuner var 56.

Lokala analyser

Kommunkompassen

Under 2016 genomförde kommunen, med hjälp av Sveriges kommuner och landsting, undersökningen "Kommunkompassen". Syftet var att utvärdera dels kommunens samspel, dels sättet att leda verksamheten. Resultatet fungerar som ett stöd i arbetet med att förbättra internt och externt.

Ett av de områden som undersöktes var **offentlighet och demokrati**. Här fick kommunen 54 av 80 möjliga poäng. Det nationella medelvärdet för detta område är 55 poäng.

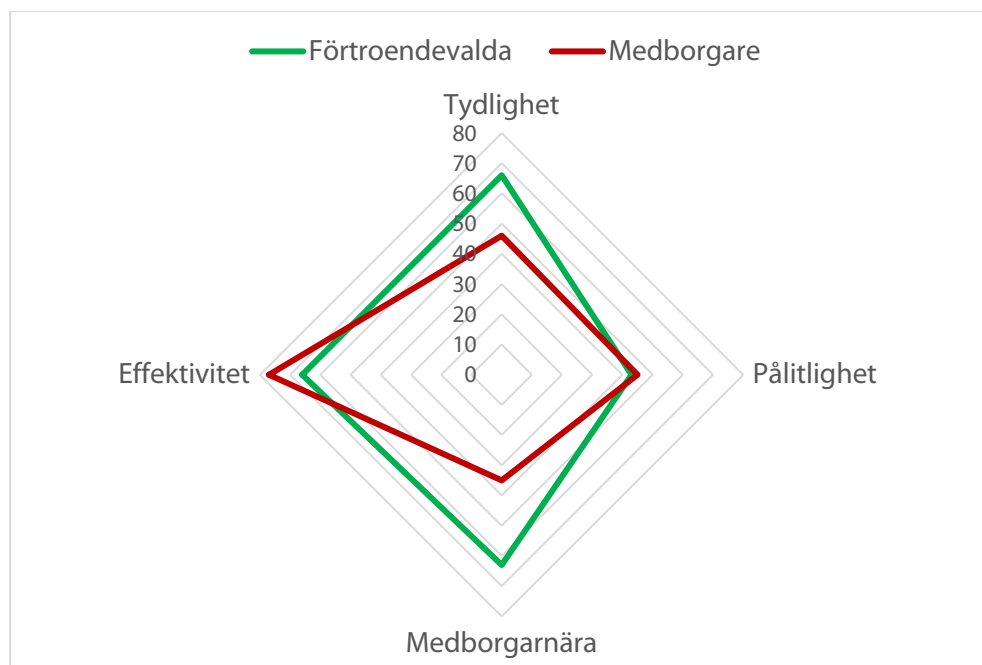
Bland styrkorna nämns att kommunen påbörjat ett strategiskt arbete kring demokrati samt att en demokratikommitté tillsatts och att det finns en tydlig resurs för arbetet med utveckling av den lokala demokratin. En annan fördel är den mellanvalsdemokrati som finns i form av medborgarförslag och medborgardialoger. De förbättringsområden som tas upp är att utveckla analys,

information och återkoppling av resultat från medborgardialoger. Dessutom kan Statistiska centralbyråns årliga medborgarundersökning, som kommunen deltar i med jämna mellanrum, utnyttjas som ett utvärderingsverktyg.

Läs mer om resultatet i kommunkompassen i bilaga 2.

Demokratibarometern

Under 2016 gjordes en undersökning av den lokala demokratin - Demokratibarometern - med hjälp av Sveriges kommuner och landsting. Undersökningen bestod av två delar, dels intervjuades 250 kommuninvånare, dels fick ledamöter i kommunfullmäktige möjlighet att besvara en enkät.

Analysen baserade sig på fyra bedömningsgrunder: tydlighet, pålitlighet, medborgarnära och effektivitet. I diagrammet ovan framgår att det fanns skillnader i uppfattning mellan medborgare och förtroendevalda och då främst när det gäller medborgarnärhet.

Resultatet för bedömningsgrunden **tydlighet** var överlag positivt. De flesta förtroendevalda trivs samt upplevde att de har ett tydligt uppdrag och gör nytta. De såg tydliga partipolitiska skillnader, men precis som i andra kommuner upplevde de att viktiga beslut tas i andra organ än i kommunfullmäktige.

Medborgarna såg inte samma tydliga partipolitiska skillnader som de förtroendevalda.

Kommunen ansågs bättre på att informera om kommunpolitik än om vad medborgarna får för skattepengarna. Här var både medborgare och förtroendevalda eniga och mätningar i andra kommuner visar samma resultat.

Bedömningsgrunden **pålitlighet** får sämre värden. Bara en tredjedel av de förtroendevalda upplevde att medborgarna har förtroende för dem, vilket är en låg siffra jämfört med andra kommuner. Bland medborgarna var förtroendet för att kommunpolitikerna håller sina löften lågt och även här är siffran lägre än i jämförbara kommuner.

En majoritet av de förtroendevalda instämde i att de som har goda personliga kontakter lättare får gehör för sina intressen. Medborgarnas syn på missbruk av makt är positivare, men många har valt att svara "vet inte".

Mer än hälften av medborgarna menade att särintressen får genomslag, men också här är det många som inte kan svara på frågan. Precis som i andra kommuner är skillnaden stor mellan medborgare och förtroendevalda, som hade en positivare bild.

På frågorna som handlar om bedömningsgrunden **medborgarnära**, svarade fler förtroendevalda än medborgare att kommunen tar hänsyn till medborgarnas synpunkter. De förtroendevalda tyckte också att kommunen är bättre på att ta emot förslag än på att involvera.

En knapp fjärdedel av medborgarna instämde i att de har möjlighet att påverka beslut och en tredjedel av dem ansåg att de förtroendevalda är bra på att motivera beslut. En tredjedel av de förtroendevalda trodde att medborgarna är medvetna om sina rättigheter gentemot kommunen.

Kommunens tjänsteutbud fick bra betyg av både medborgare och förtroendevalda under bedömningsgrunden **effektivitet**. Roll- och ansvarsfördelningen mellan tjänstepersoner och politiker ansågs tydlig. Däremot tyckte en majoritet av de förtroendevalda inte att politikernas styrning och tjänstepersonernas verkställande fungerar. Siffrorna är här lägre än i andra kommuner.

En majoritet av de förtroendevalda menade att tjänstepersonerna försöker lägga på politikerna sina egna åsikter. Å andra sidan ansågs tjänstepersonerna bra på att fånga upp politiska signaler.

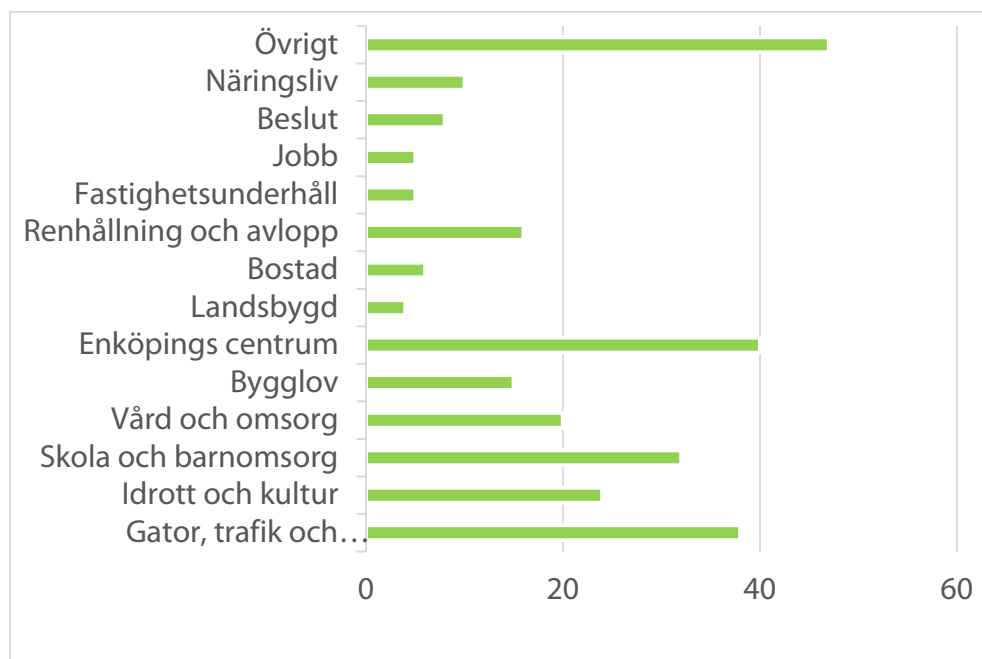
En majoritet av de förtroendevalda tyckte att arbetet i de politiska organen går trögt och siffran är högre än i andra kommuner. Den lokala demokratin fick däremot höga värden i samma grupp.

*En rapport med resultatet finns publicerad på kommunens webbplats:
<http://enkoping.se/kommun-och-politik/demokrati-och-nsyn/dialog-och-synpunkter.html>*

Enkät och torgdialoger

Under 2016 visade en mätning hur kommuninvånarna vill kontakta kommunen. Frågor ställdes med hjälp av en enkät samt dialoger på torg och under Enköpingsmässan. Resultatet, som redovisades uppdelat på kön, ålder, etnicitet och bostadsort, användes främst vid skapandet av ett kontaktcenter.

En fråga ställdes också om vad en ville kontakta kommunen om och vad en ville **påverka**. Det som ligger kommuninvånarna nära dominerade svaren, som tog upp sådant som gropar i cykelvägar, barnens skola och vad man vill kunna göra på sin fritid. Utvecklingen av Enköpings centrum nämndes också av många.

Kanaler för mellanvalsdemokrati

Nuläge

Inom kommunen finns olika former för kommuninvånarna att påverka politiska beslut mellan valen. Demokratikommittén har tittat närmare på de olika former av dialoger som sker och kartlagt kanalen medborgarförslag.

Förutom de nämnda mellanvals- eller direktdemokratikanalerna, kan invånarna påverka via lagstyrda samråd. Det finns även möjlighet till indirekt inflytande genom kommunens råd: handikapprådet, pensionärsrådet, finska samrådet samt friluftsrådet och naturvårdsrådet.

Brukardialog, medborgardialog och organisatorisk dialog

En kartläggning av planerade dialoger i kommunen 2016 och 2017 visar att det pågår en stor mängd dialoger i kommunen, både löpande och vid enstaka tillfällen. De flesta sker i form av **brukardialoger**. Dessa sker dagligen med brukare vid förvaltningarna. Via möten och kontakter med medborgare samt utvärderingar får kommunen, om dialogen sker på ett bra sätt, kunskap om hur verksamheten kan förbättras, vad som fungerar och vad som kan bli bättre.

En annan typ av dialog är **medborgardialoger** och de förutsätter för att fungera effektivt att politiker involverats på något sätt. Dessa dialoger tar upp samhällsfrågor före beslut och kan på så sätt bidra till bättre beslutsunderlag. Det är om de sker på rätt sätt en kanal för medborgare att framföra sina synpunkter och samtidigt få insikt i det demokratiska arbetet. De förtroendevalda kan även få reda på vad invånarna tycker i vissa frågor och en möjlighet att visa hur demokrati fungerar.

I kommunen pågår även interna **organisatoriska dialoger** för att öka delaktighet och ge möjlighet att påverka.

Kvaliteten på dialogerna ovan är okänd. Verktyg saknas för genomförande, analys och återkoppling.

Ta del av kartläggningarna 2016 och 2017 i bilaga 3.

Demokratikommittén bjöd in **Upplands Väsby kommun** för att ta del av deras långa erfarenhet av medborgardialog. Sedan 2009 har kommunen genomfört runt 150 medborgardialoger som ett strategiskt verktyg för att skapa förståelse, acceptans, motivation och delaktighet. Främst används kanalen vid större projekt och beslut som berör många.

En framgångsfaktor är att dialogfrågan och de politiker som är involverade är påverkbara. Upplands Väsby kommun tycker också att det är viktigt att samordna dialogerna med andra projekt och arrangemang, att använda olika metoder för att nå olika grupper, att samarbeta internt och att satsa på effektiv kommunikation. Tydlighet är ett annat honnørsord, till exempel om syftet med dialogen och vilka roller de inblandade har. Andra tips är att låta en neutral samtalsledare leda dialogen för att skapa förtroende, att både tjänstepersoner och politiker deltar aktivt i samtalen och att låta deltagare i dialogen träffas flera gånger. Att engagera sig i olika nätverk om medborgardialog rekommenderades.

I processen ingår sedan 2006 en utvecklingsgrupp med alla förvaltningar, en styrgrupp och ett råd för medborgardialog som ligger under kommunstyrelsen och innehåller representanter från partierna i kommunstyrelsen.

Dialogernas framgång mäts i hur mycket de uppmärksammas, alltså antal deltagare. Det saknas än så länge mätbara mål för medborgardialogerna och dessa är inte en naturlig del av styrsystemet.

För att vässa sina dialoger jobbar kommunen nu med frågan om vilka som ska ta initiativ till dialoger, hur man ska nå de man vill nå och om invånaren ska kunna vara anonym.

Upplands Väsby kommuns processer för dialogmöten och informationsmöten.

Medborgarförslag

I **kommunallagen** finns sedan 2002 ett avsnitt om att ärenden får väckas i kommunfullmäktige av invånare som är folkbokförda i kommunen. Dessa så kallade medborgarförslag ska minska avståndet mellan väljare och valda och vara en möjlighet att direkt kunna påverka lokal politik. Förslagen ska ha ett symbolvärde och väga tyngre än telefonsamtal eller brev. Dessutom finns en tanke att de ska vitalisera kommunfullmäktige. Förslagen ska behandlas inom ett år.

I Enköpings kommun infördes medborgarförslag efter ett beslut i kommunfullmäktige december 2002. I Sverige har 194 av 290 kommuner infört medborgarförslag (januari 2016).

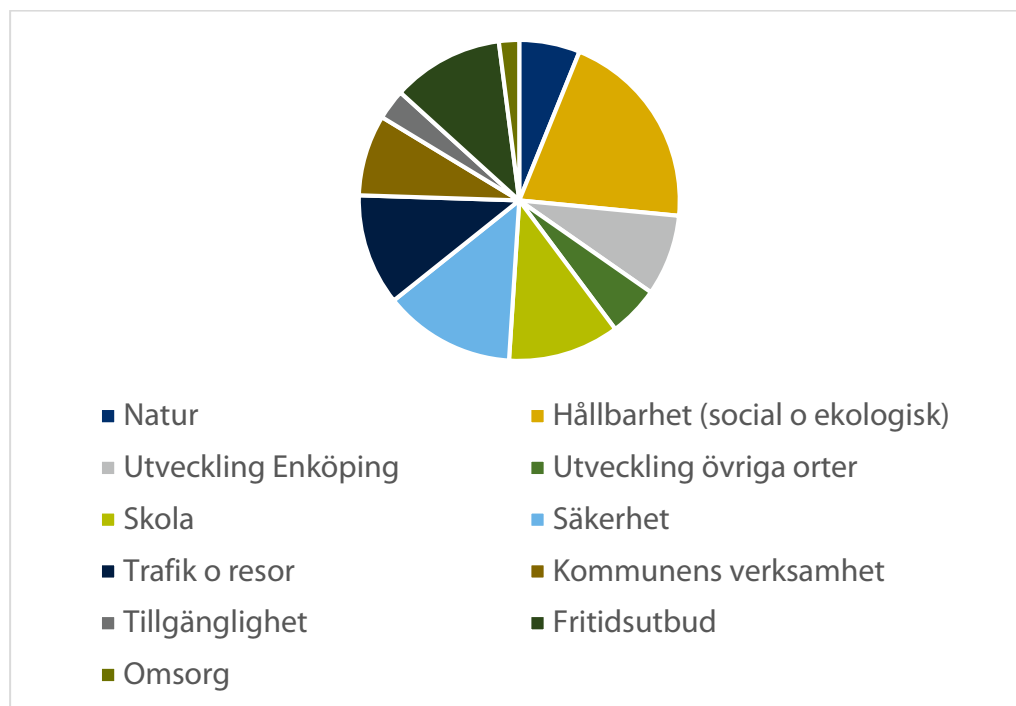
En undersökning av **antalet** medborgarförslag från 2006 visade att i snitt 26 förslag lämnas in till kommunerna varje år. Det förekom även kommuner som tog emot fler – 16 procent av kommunerna fick fler än 51 förslag. I Enköpings kommun har antalet förslag varierat från ett fåtal året efter införandet till som flest 26 förslag 2015.

En kartläggning av **vilka** som lämnade medborgarförslag till kommunen 2003-2015 visar att antalet män dominerade med 56 procent. 31 procent av förslagen lämnades av kvinnor. Det förekommer även förslag från grupper och föreningar. Av de totalt 106 förslagen kom 4 från barn.

Det finns en tendens att samma person återkommer med förslag, som flest har en och samma person lämnat tio förslag under ett år (2015). Undersökningar gjorda av Eslövs och Finspångs kommun visar att medelålders medel- och höginkomsttagare dominerar bland de som lämnar förslag.

Vad handlar förslagen till Enköpings kommun om? De flesta tar upp ekologisk och social hållbarhet, säkerhet, skola, trafik, resor och fritidsutbud. Förslagen har det gemensamt att de handlar om *nära* frågor. Det är slående att förslagen tar

upp ungefär samma områden som kom fram i enkät och torgdialoger 2016 (se ovan). En mätning av Sveriges kommuner och landsting resulterade i en dominans för förslag om trafik, infrastruktur och platsutveckling.

Resultatet av medborgarförslagen i Enköpings kommun var 24 procent bifall och 76 procent avslag (här inkluderas även förslag som fått beslutet besvarad). En nationell undersökning från 2006 visar att 30 procent av medborgarförslagen i kommunerna leder till ett positivt beslut i kommunfullmäktige.

Enstaka kommuner har utvärderat sina medborgarförslag. Ett exempel är Eslövs kommun där en mätning visade att förslagen tar lång tid och är krångliga att besvara, att de inte tas på allvar och att de inte minskat avståndet mellan medborgare och förtroendevalda.

Nyläge

Dialoger

Demokratikommittén föreslår att:

- a. **principer för medborgardialog** bör tas fram. Öppenhet och tydlighet är här två honnörssord för att öka trovärdigheten vid medborgardialog, exempelvis om de roller olika deltagare har när det gäller initiativ och beslut och om vad kommuninvånaren har möjlighet att påverka via dialogen. Principerna ska ge vägledning om vad, när, var, hur och varför en

medborgardialog ska ske. Principerna ska även ta upp vilka som ska bjudas in. Här ska ambitionen vara ett jämlikt deltagande med balans mellan olika perspektiv. Kommunen ska sträva efter att nå grupper som inte engagerar sig i politik för att de saknar kunskap eller förmåga. Uppsökande dialoger kan bli aktuella. Principerna bör även innehålla definitioner och råd om hur kommunikation ska ske före och efter dialogerna. I en handbok konkretiseras principerna och gör det enkelt att göra rätt.

- b. medborgardialog ska ske **systematiskt** och vara **organiserad**. **Samspel** mellan politiker och tjänstepersoner är avgörande.
- c. medborgardialog ska ingå som en naturlig del i kommunens **styrsystem**.
- d. utvecklingen av medborgardialogerna bör ske i samspel med det pågående arbetet med en **strategi för jämlikhetsperspektiv**.
- e. användande av **sociala medier** vid medborgardialog bör ske på ett genomtänkt sätt.
- f. **rådens roll** bör förtydligas, såväl kommunala handikapprådet, kommunala pensionärsrådet, finska samrådet samt friluftsförbundet och naturvårdsrådet som elevråd, ungdomsråd och föreningsråd.
- g. **riktlinjer** bör komplettera principerna för medborgardialog och även tas fram för andra former av dialog: samråd, brukardialog och intern organisatorisk dialog.
- h. användningen av **digitala dialogverktyg** utöver e-post ska påbörjas.
- i. en **handlingsplan** utifrån resultatet i demokratibarometern bör tas fram under en workshop med förtroendevalda.

Medborgarförslag

Demokratikommittén föreslår att:

- a. processen för medborgarförslag bör förenklas och effektiviseras genom att **digitaliseras**. Hjälp bör erbjudas och alternativa vägar föreslås vid behov.
- b. **riktlinjer och digital blankett** för medborgarförslag behöver tas fram. I riktlinjen beskrivs process, hur förslagen ska utformas samt kommunens och nämndernas hantering och ansvar. Riktlinjen ska fungera som ett stöd vid beredning av förslag.
- c. en **demokratiportal** bör skapas på kommunens webbplats som ett stöd för kommuninvånaren. Portalen kan följa trappmodellen för delaktighet och göra det enkelt att göra rätt, till exempel visa hur man kan agera om man vill göra en felanmälan, tycka till, lämna förslag eller klaga. Det ska tydligt framgå vad som är vad, till exempel skillnad mellan klagomål och medborgarförslag. Kontaktcenter bör kunna ge stöd vid behov.

Bilden visar delaktighetstrappans olika steg, från den lägsta delaktigheten via information till den högsta som handlar om att delta i fattande av beslut.

- d. möjligheten att påverka och vilka kanaler som finns ska **marknadsföras** bättre för att öka representativiteten. En bild av hur **ärendeprocessen** fungerar förtydligar den demokratiska processen. Det bör även vara möjligt att följa ett ärendes gång genom processen. Exempel på detta finns bland annat i Riksdagen.
- e. förslag ska kunna lämnas **direkt till en nämnd** och beslutas där. En **lista** över alla förslag som kommit till kommunen anmäls i kommunfullmäktige.
- f. kommunens **riktlinje för sociala medier** kompletteras med hur kontakter med medborgare via denna kanal ska ske och hur den politiska organisationen bör involveras.

Politisk organisation och arbetssätt

Nuläge

Kommundirektören bjöds in till ett kommittémöte för att beskriva den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen samt bidra med sina iakttagelser.

Kommundirektören beskrev utan värdering kommunens organisation som ganska klassisk. Hans bild av kommunen var från start att den har mycket bra

förutsättningar med starka förvaltningar. Han menade att värderingar och dialogen med medborgarna har större betydelse än hur en organisation är ritad. Det måste dessutom finnas ett förtroende mellan tjänstepersoner och förtroendevalda för att den demokratiska apparaten ska fungera.

Kommundirektörens fokus var i dagsläget att klara helhetsuppdraget och att nå verksamhetsmål. Ledningsgruppen arbetar mer processinriktat, på bredden och med övergripande frågor. Han poängterade att det är bra om lösningar kommer från verksamheten. Om varje medarbetare lyfts lite ger det stor effekt totalt.

Några större förändringar var inte på gång inom förvaltningsorganisationen. Kommundirektören kommer att ta hänsyn till de beslut som kan bli en konsekvens av demokratikommitténs förslag.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige i Enköpings kommun består av en ordförande och två vice ordförande samt ytterligare 48 ledamöter och 30 ersättare. Kommunrevisionen och valberedningen ligger under kommunfullmäktige.

Statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att fler **män** än **kvinnor** är förtroendevalda i Enköpings kommun. Under förra mandatperioden var 43 procent kvinnor, under pågående mandatperiod har siffran ökat till 45 procent.

Antalet kvinnor i kommunfullmäktige, ordinarie och ersättare, är i dagsläget 38 procent.

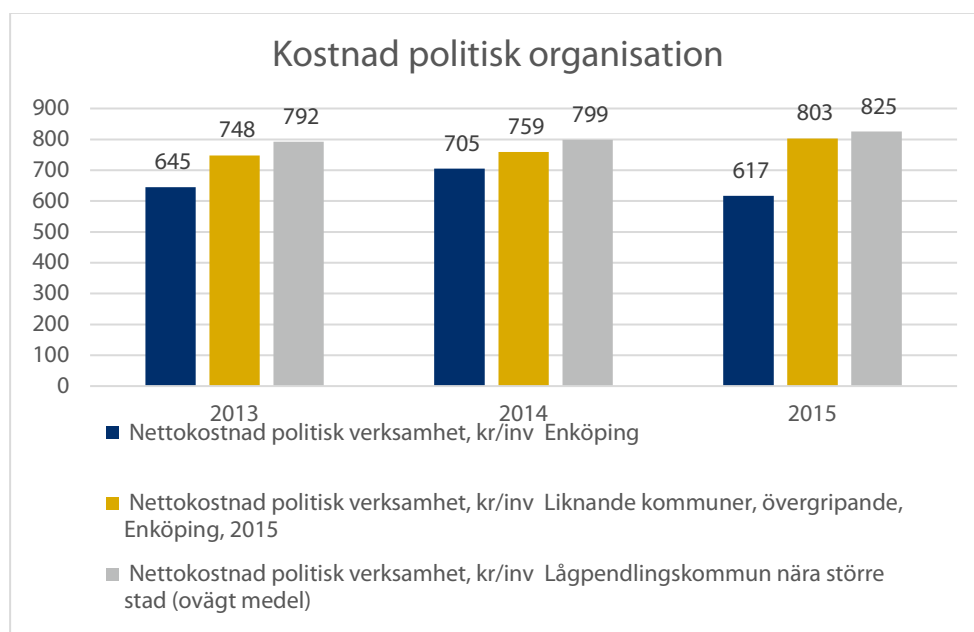
Andelen **yngre** (18-29 år) förtroendevalda i Enköping ökade enligt SCB:s mätning från åtta till tio procent vid en jämförelse mellan mandatperioderna. På samma sätt ökade antalet i åldern 50-64 år från 36 till 39 procent och de som är 65 år och äldre från 24 till 29 procent. Däremot minskade antalet förtroendevalda i åldern 30-49 år från 32 till 23 procent.

Antalet **utrikesfödda** ökade med en procent mellan mandatperioderna, från fem till sex procent.

Demokratikommittén har kartlagt hur **talartiden** fördelar sig mellan ordinarie ledamöter och ersättare under två möten i kommunfullmäktige 2016. Vid båda dessa sammanträden dominerade de ordinaries talartid och stod för ungefär två tredjedelar av talartiden.

Kostnad politisk organisation

En sammanställning av kostnaderna för kommunens politiska verksamhet visar att kostnaden sjunkit mellan 2014 och 2015, jämfört med liknande kommuner. Skälet till detta är troligen att antalet kommuninvånare ökar snabbare än kostnaderna. I kostnaderna ingår förutom arvoden, även lokalhyra, IT-utrustning, administrativt stöd, kurser, annonsering och partistöd.

Nyläge

Kommittén har bland annat diskuterat antal nämnder, ledamöter och kommunalråd samt införande av politiska sekreterare. Ett eget möte ägnades åt kommunfullmäktiges makt.

Demokratikommittén föreslår att:

- inriktningen bör som tidigare vara **en nämnd en förvaltning**.
- en hopslagning bör, som en konsekvens av punkten ovan, ske av **skolnämnden och utbildningsnämnden**.
- upplevelsenämnden** bör byta namn till det tydligare kultur-, turism och fritidsnämnden. (Centerpartiet reserverar sig mot ett namnbyte. Partiet anser att nämndens ansvarsområde är så brett att även med förslaget tillägg speglas inte hela ansvarsområdet. Centern vill därför behålla det vid det här laget inarbetade namnet upplevelsenämnden.

Partiet menar att ett namnbyte med den kostnad det medför, enligt partiet säkerligen miljonbelopp, är svårt att motivera.)

- d. utvärdering av satsningen på **Jobbcentrum** bör innehålla konsekvenser på politisk organisation.
- e. samordna integrationsfrågan direkt under kommunstyrelsen alternativt i ett utskott under skolnämnden eftersom ett behov finns av samordning i frågan.
- f. **föredragningar** i arbetsutskott och nämnder i görligaste mån och där det är lämpligt, bör göras mer tillgängliga för att alla partier ska kunna ta del av sammanträdena. (Socialdemokraterna reserverar sig mot skriftliga föredragningar i arbetsutskott, däremot är det ok till nämnder.)
- g. tydliga **arbetsbeskrivningar** bör finnas för arbetsutskott och nämnd samt vara levande dokument.
- h. **antalet politiska ledamöter och ersättare** i nämnder och bolagsstyrelser bör vara oförändrat. (Sverigedemokraterna reserverar sig mot detta förslag och önskar i stället att antalet ska öka.)
- i. förslag på **antal kommunalråd** inte lämnas av kommittén.
- j. kommunen ska erbjuda **vigsel- och begravningsförrättare**.

Vänsterpartiet reserverar sig mot att förslag tas bort om att utreda en hopslagning av vård- och omsorgsnämnd samt socialnämnd. *Se bilaga x*

Kommunfullmäktige

Demokratikommittén föreslår att:

- a. en tydlig **ansvarsfördelning** behövs när det gäller förhållandet mellan nämnd-kommunstyrelse-kommunfullmäktige för att råda bot på maktförskjutningen från kommunfullmäktige.
- b. behov finns av en beskrivning av och dialog om den **roll kommunstyrelsens arbetsutskott** bör ha.
- c. **uppdragsbeskrivningar** upprättas för kommunalråd och gruppledare.
- d. kommunfullmäktiges **granskande roll** stärks och att redovisning av revisioner debatteras där.
- e. partierna har ett ansvar för att inlägg i **debatterna** i kommunfullmäktige håller god kvalitet och att debatten handlar om rätt saker.
- f. **allmänpolitisk debatt** införs och sker ett par gånger per år med bestämt tema.
- g. **nämndplaner** bör enligt förslag till nytt styrsystem fastställas i kommunfullmäktige. (Socialdemokraterna och Nystart Enköping

reserverar sig mot detta och önskar att nämndplanerna fastställs i nämnd).

- h. **interpellationssvar** sänds ut ett par dagar före möte för att möjliggöra gruppdiskussioner.
- i. **frågestunden** är viktig som en kanal för medborgarna utöver medborgarförslag.
- j. kommunfullmäktige ska se till att hänsyn tas till **barn och ungas perspektiv** i beslutsprocessen via kommande jämlikhetsstrategi med verktyg.
- k. **tekniken utvecklas** under kommunfullmäktigemöten, exempelvis genom att den totala talartiden för ledamöter och ersättare kan mätas.
- l. **demokratibokslut** införs.

Förutsättningar förtroendevalda

Nuläge

Resultatet av ovan nämnda Demokratibarometer visar att de flesta förtroendevalda **trivs**, upplever att de har ett **tydligt uppdrag** och gör **nytt**. De ser tydliga **partipolitiska skillnader**, men upplever de att **viktiga beslut** tas i andra organ än i kommunfullmäktige.

Roll- och ansvarsfördelningen mellan tjänstepersoner och politiker anses tydlig. Däremot tycker en majoritet att **politikernas styrning** och **tjänstepersonernas verkställande** inte fungerar. En majoritet menar att tjänstepersoner försöker lägga på dem sina **egna åsikter** och att arbetet i de politiska organen går **trögt**.

Enköpings kommun har **lägre siffror** jämfört med andra kommuner när det gäller dels styrning och verkställande, dels trögheten i politiska organ.

Avhopp

Siffror från SCB visar att tolv procent av landets ordinarie ledamöter i kommunfullmäktige lämnat sina uppdrag sedan 2014. Avhoppet **ökar** sedan 2002 och de flesta avhoppet sker inom Sverigedemokraterna (28 procent). Lägst antal avhopp har Centern (11 procent). Det är framförallt **personliga skäl** och **flytt** till en annan kommun som ligger bakom.

I Enköpings kommun har knappt 14 procent av de ordinarie ledamöterna hoppat av sedan 2014, en förhållandevis hög siffra jämfört med andra kommuner i länet. **De sju avhopp** består av två ledamöter från Nystart Enköping samt en person vardera från Socialdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna.

Statistik saknas för ersättare som lämnat sitt uppdrag i kommunfullmäktige eller i kommunens nämnder.

Hot

Under perioden 2015 till juni 2016 upplevde förtroendevalda i 47 procent av landets kommuner, regioner och landsting hot, hat och våld, enligt en mätning gjord av Sveriges kommuner och landsting.

”Politikernas trygghetsundersökning” från Brottsförebyggande rådet 2013 visar att var femte ledamot i kommunfullmäktige utsatts för brott i samband med sitt politiska uppdrag. Hot och trakasserier är vanligast och det är yngre som är mest utsatta. Även nämndordföranden är en utsatt grupp och då främst i socialnämnd och plan- och byggnadsnämnd. Ju mer aktiv en politiker är, desto större risk att drabbas. Kvinnor är mer utsatta om de har en ordförandepost eller har flera uppdrag. Det är vanligare att kvinnor ser hot som en del av uppdraget och därför inte gör en polisanmälan, medan män i stället menar att en anmälan inte leder någon vart.

Bland partierna var Sverigedemokraterna mest utsatt, följt av Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Sex av tio förövare bedömdes vara förargad medborgare eller rättshaverist. Ofta låg ett beslut till grund för brottet.

I Enköpings kommun ska hot och våld anmälas i systemet Flexite. Säkerhetsstrategen har inte tagit emot några sådana anmälningar under det senaste året, men däremot **fem muntliga** där det är oklart om bakgrunden till hoten är politiska. Detaljer och formell anmälan saknas.

En **rutin** vid hot är framtagen och säkerhetsansvariga vid kommunens olika partier utsedda.

Nyläge

Demokratikommittén föreslår att:

- a. **nämnder och styrelser** bör utvärdera sitt eget arbete med hjälp av frågorna i Demokratibarometern.
- b. den **inledande utbildningen** i kommunens regi för förtroendevalda förbättras och erbjuds kontinuerligt med en webbversion som komplement. Utbildningen kan kompletteras med ordlista och välkomstbrev.
- c. **information om politikerrollen** och hur intresserade ska bete sig i första hand är ett partiansvar, men att en gemensam information, framtagen i samråd med partierna, även bör finnas i lämpliga kommunala kanaler. Förslag på innehåll: hur ser ett politikerår ut, beskrivning av uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige, nämnd och som ordförande samt demokratisk process.
- d. möjligheten att **annonsera** efter förtroendevalda i kommunens regi bör undersökas.
- e. den primära **tiden för politiska möten** bör vara kvällstid och att alla möten ska ha en sluttid.
- f. möjligheten att delta i möten **digitalt**, till exempel via Skype, bör undersökas, med hänsyn till begränsningar i kommunallagen.
- g. **rutiner och stopptider** för presentation av handlingar bör införas.
- h. möjlighet till ersättning för **barnvakt** bör finnas kvar.
- i. möjlighet att **behålla uppdrag** som fullmäktigeledamot vid flytt ska prövas från fall till fall.
- j. möjlighet ska finnas att behålla politiska uppdrag vid **föräldraledighet**. En ny kommunallag ger från årsskiftet möjlighet för kommunalråd att på samma sätt som anställda vara föräldralediga eller sjukskrivna. Detta behöver regleras ytterligare av kommunen för att gälla.
- k. riktlinje bör tas fram för **partimöten i kommunens lokaler**. I dag är skälen för ett nekande oklara eller hänvisar till säkerhetsproblem.
- l. information om **rutinen vid hot** bör ske kontinuerligt.

Ung demokrati

Nuläge

Demokratiutredningens betänkande "Låt fler forma framtiden" (SOU 2016:5) lyfter fram unga som en grupp. De har ett starkt **intresse** för politik och stödjer demokratins principer. Däremot är de **underrepresenterade** i landets kommunfullmäktige och **hoppas oftare av** förtroendeuppdrag. Utrikesfödda unga har ett lägre **valdeltagande** och det finns en generell upplevelse av lågt **inflytande**.

World Value survey från 2011 visar att var femte svensk i åldern 18-29 år kan tänka sig att **sälja sin röst** för en mindre summa pengar. Var fjärde tycker inte att det är så viktigt att **leva i en demokrati** och lika många att det vore bra om vårt land styrdes av en "**stark ledare** som inte behöver bry sig om Riksdagen och allmänna val". Nästan 15 procent menar att det vore bra eller mycket bra om Sverige styrdes av **militären**.

Sveriges kommuner och landsting finner i en mätning generella brister i kommunerna agerande gentemot unga. Kommunerna är inte klara över vad de menar med att ge unga **inflytande** och ansvaret för detta inflytande ligger för långt ute i verksamheten. Det är vanligt att unga får lära sig vad demokrati är, men däremot inte få ett reellt inflytande. När ett inflytande existerar handlar det oftast om kultur och fritid. En annan brist är att vuxna bestämmer former för ungas inflytande i tron att de vet vad unga vill och behöver.

En studie vid Örebro universitet från 2016 pekar på några faktorer där unga har lägre värden än andra grupper, nämligen: sjunkande valdeltagande, ökat politiskt missnöje, svag identifikation med politiska partier och ett utbrett ointresse för att engagera sig i politiska aktiviteter.

Samma undersökning visar att många unga **väljer parti** först under valrörelsen. Det är också vanligt att byta parti mellan valen, speciellt för dem som är födda från mitten av 1980-talet.

Antingen-eller-perspektivet anses problematiskt. Om man väljer att se mer nyanserat på resultatet ovan kan man se att det finns en förändrad form av **samhällsengagemang** bland unga, att internet och andra forum ger nya möjligheter och att unga skapar nya arenor. Intresset och samhällsengagemanget ligger trots allt stabilt.

Länsundersökningen "Liv och hälsa ung" från 2017 gav unga i årskurs 7 och 9 i grundskolan och årskurs 2 i gymnasiet möjlighet att svara på frågor om bland annat sin **möjlighet att påverka**. I Enköpings kommun har resultatet förbättrats när det gäller möjligheten att föra fram sina åsikter till förtroendevalda och kommunen ligger dessutom över länsgenomsnittet. De som svarat negativt på frågan om de vill vara med och påverka anger oftast intresse, tid eller kunskap om hur de ska göra som skäl. Det finns också de som menar att det inte spelar någon roll, att politikerna nog inte lyssnar.

Nyläge

Demokratikommittén föreslår att:

- a. kommunen bör arbeta aktivt för att **fånga upp** barn och ungas åsikter inför politiska beslut. Forum som används för att inhämta synpunkter bör vara representativa för gruppen barn och unga i sin helhet.
- b. **medborgardialog** bör ske med barn och unga som målgrupp i frågor där målgruppen berörs nu eller i framtiden.
- c. **delaktighet** skapas genom att: sprida kunskap till barn och unga om hur kommunen fungerar och rättigheter att påverka, ge resurser till inflytande och organisering, spara tid genom att förenkla det politiska deltagandet och skapa rum där unga och barn finns, till exempel skolor och fritidsgårdar.
- d. **skolor** i större utsträckning bör **samverka** med politisk förvaltning i kommunen och bjuda in lokala företrädare för lokala partier. Syftet är en dialog om hur de politiska processerna fungerar.
- e. **politikerluncher** införs vid skolorna. Förtroendevalda, inte bara från skolnämnden, samtalar med unga under måltiden.
- f. **skolval** införs i alla skolor.
- g. de politiska partierna och civilsamhället, till exempel föreningar, får **tillträde** till skolorna.
- h. **digitala kanaler** för påverkan utvecklas och införs, där unga och barn kan lämna förslag på hur kommunens verksamheter kan utvecklas.
- i. en **handlingsplan** för ungas delaktighet och den lokala ungdomspolitikerna ska tas fram.

Bilagor

Bilaga 1: SCB:s medborgarundersökning 2011-2016: Inflytande, insyn, kontakt, påverkan och förtroende

	2011	2014	2016
0381 Enköping			
Män			
NII, HELHETEN	42,0	36,0	40,0
Hur nöjd är du med den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?	4,9	4,4	4,6
Hur väl uppfyller din kommun dina förväntningar på invånarnas möjligheter till insyn och inflytande?	4,9	4,4	4,4
Hur nära idealet tycker du att invånarnas insyn och inflytande kommer i din kommun?	4,9	4,3	4,3
KONTAKT INDEX	49,0	45,0	47,0
Hur nöjd är du med möjligheter att komma i kontakt med kommunens politiker?	5,3	5,1	5,1
PÅVERKAN INDEX	39,0	37,0	40,0
...hur kommunens politiker lyssnar till invånarnas synpunkter?	4,5	4,1	4,5
...invånarnas möjligheter att påverka politiska beslut?	4,2	4,1	4,5
...invånarnas möjligheter att påverka inom de kommunala verksamheterna?	4,1	4,1	4,3
...i vilken utsträckning dina åsikter i stort finns representerade bland kommunens partier?	5,3	5,2	4,9
FÖRTROENDE INDEX	48,0	40,0	40,0
...hur kommunens politiker arbetar för kommunens bästa?	5,5	5,0	4,8
...hur ansvarstagande kommunens politiker är?	5,2	4,5	4,3
...hur kommunens högre tjänstemän arbetar för kommunens bästa?	5,5	4,9	4,5
...hur väl politiska beslut genomförs?	5,2	4,2	4,0
Kvinnor			
NII, HELHETEN	42,0	40,0	38,0
Hur nöjd är du med den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?	5,0	4,6	4,8
Hur väl uppfyller din kommun dina förväntningar på invånarnas möjligheter till insyn och inflytande?	4,9	4,7	4,8
Hur nära idealet tycker du att invånarnas insyn och inflytande kommer i din kommun?	4,9	4,6	4,6
KONTAKT INDEX	50,0	51,0	52,0
Hur nöjd är du med möjligheter att komma i kontakt med kommunens politiker?	5,5	5,6	5,5
PÅVERKAN INDEX	40,0	39,0	38,0
...hur kommunens politiker lyssnar till invånarnas synpunkter?	4,7	4,4	4,5
...invånarnas möjligheter att påverka politiska beslut?	4,3	4,2	4,3
...invånarnas möjligheter att påverka inom de kommunala verksamheterna?	4,4	4,3	4,2
...i vilken utsträckning dina åsikter i stort finns representerade bland kommunens partier?	5,0	4,8	4,8
FÖRTROENDE INDEX	49,0	42,0	40,0
...hur kommunens politiker arbetar för kommunens bästa?	5,8	5,1	5,0
...hur ansvarstagande kommunens politiker är?	5,6	4,8	4,6
...hur kommunens högre tjänstemän arbetar för kommunens bästa?	5,6	5,0	5,0
...hur väl politiska beslut genomförs?	5,3	4,4	4,1

Bilaga 2: Kommunkompassen

Område Offentlighet och demokrati

Rubriker	Poäng
<ul style="list-style-type: none"> • Strategi för demokratiutveckling och information • Information till medborgare • Dialog och medborgarmedverkan • Etik – motverkan av korruption 	54

Allmänt

En kommun är en politiskt styrd organisation och det är politikernas ansvar att ta till sig Enköpingsbornas åsikter kring vad kommunen skall göra under en mandatperiod. Det handlar då inte bara om att förvalta det valprogram som man har haft i anslutning till senaste kommunalval, utan det handlar i mångt och mycket om att göra medborgarna delaktiga i de beslutsprocesser som sker i kommunen. I detta sammanhang gäller då både att vara lyhörd och öppen för diskussion innan beslut skall tas och om att sprida information om beslut som fattats. Det handlar i grund och botten om det demokratiska perspektivet som är grundläggande för den offentliga sektorn. Det kan göras på olika sätt.

Dels kan politiken arbeta aktivt genom sitt partiarbete, dels kan man via kommunorganisationen arbeta med information och öppna upp för möjligheten att påverka de processer som sker i kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder. Det är det senare perspektivet som utvärderas i detta kriterium. Partiarbetet som av många politiker lyfter fram som det viktigaste demokratiska arbetet kan av förklarliga skäl inte utvärderas i Kommunkompassen, då detta ligger utanför kommunorganisationen.

Sammanfattning

Idag finns inget tydligt formaliserat koncept för demokrati, information och dialog. Men det är ett prioriterat område och det finns en grov plan för utvecklingsarbete under den aktuella mandatperioden. I planen ingår nulägesanalys av lokal demokrati, strukturarbete inklusive ledningssystem och införande. Planen kopplar till Vision 2030 och berörda strategiska mål. I ledningssystemet kommer det att framgå hur demokratiarbetet ingår i kommunens nya styrsystem och hur uppföljning och utvärdering ska ske. Kommunfullmäktige tillsätter även en demokratikommitté och en

demokratistrateg kommer att tillsättas under året. Kommittén som ska börja sitt arbete i augusti är en tidsbegränsad fullmäktigeberedning.

Arbetet med medborgardialog har utvecklats under åren och syftet är att försöka nå en bred grupp av befolkningen. Enköping deltar också i medborgardialogsnätverk för komplexa samhällsutmaningar för att hitta helt nya sätt för att nå invånarna i dialog. I budgeten pekar man på ett långsiktigt arbete kring detta. Man har bland annat genomfört medborgardialoger för att ta fram ortsanalyser, liknande fördjupad översiktsplan. Skolornas matsal har varit träffpunkten. Inriktningen har handlat om stolthet över den egna orten och uppslutning har varit god. I budgeten betonas vikten av att resultaten från ortsanalyserna och andra medborgardialoger tas om hand. Ett förbättringsområde är att utveckla analys och just information och återkoppling av resultat från dialoger.

Informationsområdet saknar ett strategiskt anslag men vilar på inarbetade informationskanaler, proaktivt arbetssätt i sin mediainformation genom att vara informationsrika och regelbundna presskonferenser. Man har fast annonsering i en lokaltidning enligt avtal. De förtroendevalda har ett nära och regelbundet samarbete med kommunikationschefen. Det finns en kommunikationspolicy som inte är styrande, men det pågår ett arbete med att ta fram en ny strategisk policy.

Enköping har gjort ett medvetet val och övergivit sin kommundidning till förmån för en Facebooksatsning. Det finns både en kommungemensam kanal och många verksamhetsspecifika kanaler, även verksamhetsspecifika bloggar och instagramkonton. De förtroendevalda har varit aktiva i detta vägval.

Ett förbättringsområde är att utveckla enkel information som berör kommunens resultat, gärna i jämförelse med vad andra kommuner presterar. Ex. en populärversion av årsredovisningen med enkla kommentarer kring måluppfyllelse inom områden som kan vara intressanta ur ett medborgarperspektiv.

Kommunens webbsida håller på att omarbetas utifrån ett medborgar-/brukarperspektiv. Medborgarintervjuer har genomförts och en testversion har visats på Enköpingsmässan där det fanns utrymme att ge synpunkter och förslag. KFs möten sänds i direktsändning på webben.

Det finns möjlighet för kommuninvånarna att väcka medborgarförslag till kommunfullmäktige. KF överlämnar, sedan ungefär ett år tillbaka, till berörd

nämnd att besluta. Modellen inte utvärderad men planen är att den ska utvärderas i arbetet med demokratikommittén.

SCBs medborgarundersökning genomförs var tredje år. Utöver det görs servicemätningen inom ramen för KKiK varje år. Kring medborgarundersökningen vidtas inga särskilda aktiviteter baserat på resultat, men resultatet för servicemätningen har legat som grund för att kommunen startat ett projekt kring ett kundcenter.

I kommunen finns flera styrdokument kring förebyggande arbete för att motverka korruption och annat otillbörligt agerande. Reglemente för representation i Enköpings kommun, Riktlinjer mot korruption samt Etiska regler för förtroendevalda och tjänstemän. Riktlinjer mot korruption är under översyn. Det genomförs regelbundna stickprover i internkontrollen kring bland annat representation och avtalstrohet.

Styrkor	Förbättringsmöjligheter
<ul style="list-style-type: none"> • Det har påbörjats ett strategiskt och konceptuellt arbete kring demokrati, information och dialog • Demokratikommitté´ och demokratistrateg • Deltar i medborgardialogsnätverk för lärande och erfarenhetsutbyte • Olika former av medborgardialog ex. ortsanalys • Genomför medborgarundersökningar • Medborgarförslag • Facebook satsningen efter politiskt vägval • Inarbetade informationskanaler och flöden med en tydlig resurs i form av en kommunikationschef • Målgruppsorienterad utveckling av webben 	<ul style="list-style-type: none"> • Ett förbättringsområde är att utveckla analys, information och återkoppling av resultat från medborgardialoger och ortsanalys • Ett förbättringsområde är att utveckla enkel information som berör kommunens resultat, gärna i jämförelse med vad andra kommuner presterar. Ex. en populärversion av årsredovisningen • Sjösätta den strategiska planen för information och kommunikation • Använda medborgarundersökningen som ett utvärderingsverktyg och informera om resultaten

Bilaga 3: Kartläggning dialoger 2016 och 2017

	Aktivitet 2016	Tidpunkt
SMART-mål/slutmål om dialog i nämndplan	<p>Slutmål: Resultatenheten ska vara en attraktiv arbetsplats med arbetsglädje, stor delaktighet, trygghet, god kamratskap och låg sjukfrånvaro.</p> <p>SMART-mål: Att minst 80 procent av personalen upplever att deras arbete är meningsfullt 31 december 2016,</p> <p>Slutmål: Kunderna ska vara i fokus. Det salutogena förhållningssättet och värdegrunden ska genomsyra vårt arbete. Kunderna ska ha ett värdigt liv och känna välbefinnande.</p> <p>SMART-mål: Att NKI är lägst 4,3 för omvårdnadsboendet Liljegården 31 december 2016.</p> <p>Att NKI är lägst 4,5 för hemtjänsten inom Örsundsbro's hemtjänstområde 31 december 2016.</p> <p>Slutmål: Resultatenheten ska ha ett väl fungerande kontaktmannaskap. Kontaktmannen har ansvar för att skapa en god relation med kunden och att kunden får ett individuellt omhändertagande utifrån sina behov och önskemål.</p> <p>SMART-mål: 100 procent av kunderna och deras anhöriga ska känna till vem som är deras kontaktman och veta vad kontaktmannen är till för 31 december 2016.</p> <p>Samtliga kunder har en aktuell salutogen överenskommelse senast fyra veckor efter beslutad insats/flyttning. 31 december 2016.</p> <p>SMART-mål: Politiker ska delta i minst två dialogaktiviteter mellan berörda kommuninvånare/organisationer inför beslut som berör deras närmiljö.</p>	

	Politiker ska delta i minst två dialogmöten som syftar till skolgårdsutveckling.	
Medborgardialog	<p>Gårdsråd. Anhörigträff</p> <p>Gårdsråd och boråd. Dialog med boende, anhöriga och kontakt med politiker.</p> <p>Boråd med politiker.</p> <p>Närståendetränff med politiker.</p> <p>Möte mellan elever i fristående och kommunal grundskola, skolledning och skolnämnd.</p> <p>Dialogmöte mellan förskolans vårdnadshavare, skolledning och skolnämnd.</p> <p>Dialogmöte mellan grundskolans vårdnadshavare, skolledning och skolnämnd</p> <p>Dialogmöte om hamnen i Enköping</p> <p>Dialogmöte med föreningar om kulturpolitiskt program.</p> <p>Dialogmöte med föreningar om idrottspolitiskt program</p> <p>Dialogmöte om Statt-tomten</p>	<p>Vår och höst</p> <p>Tre gånger per år respektive två gånger per år.</p> <p>En-två per år och våning.</p> <p>En gång per år.</p> <p>25 maj 2016</p> <p>12 oktober 2016</p> <p>26 oktober 2016</p> <p>23 mars</p> <p>25 januari 2016</p> <p>?</p> <p>17 februari 2016</p>

	Workshop levande centrum (mötesplatser och stråk)	7 december 2016
Brukardialog	<p>Kundenkät, samtal med kund och anhöriga, förslags- och klagomålshantering samt omvårdnadsmöten.</p> <p>Kontaktmannen ska samarbeta med kunden så tillvaron för kunden är meningsfull, hanterbar och begriplig.</p> <p>Kontaktmannen ska avsätta minst två timmar på sex veckor för aktiviteter tillsammans med sin kund.</p> <p>Kunden ska kunna disponera över den tid som är beviljad för insatser för att göra något annat som hen önskar.</p> <p>Kontaktmannen ska skapa en bra relation och samarbetsklimat med kunden och anhöriga genom att lära känna sin kund väl och i det dagliga arbetet ägna särskild uppmärksamhet åt sin kund.</p> <p>Kontaktmannen avsätter arbetstid och skriver överenskommelsen tillsammans med kund och ev. anhöriga.</p> <p>Trivselträffar arbetsledare, vardagsförgyllare med våra boenden per våning.</p> <p>Samtal genom uppföljning enskilt med varje boende om genomförandeplan.</p> <p>Vårdplaneringar</p> <p>Dialogmöte föräldrar och förskolebarn</p>	<p>Två gånger per termin.</p> <p>Minst en gång per halvår.</p> <p>Minst en gång per år.</p> <p>29 november 2016</p>

Intern dialog	<p>Ständigt arbete med attityd och värde i att arbeta som omvårdnadspersonal. Görs framförallt vid planeringsdagar, utvecklingsamtal och arbetsplatsträffar.</p> <p>Skapa förutsättningar för individuell kompetensutveckling, grupputveckling och trevliga aktiviteter. Medarbetarens egen kompetens och erfarenhet ska användas i det dagliga arbetet.</p>	
Andra typer av dialog	Dialogmöte Västerledstorg om stadsdelen, kontakt och äldrefrågor.	11 mars
	Dialogmöte på Stora torget i Enköping om kontakt och äldrefrågor.	18 mars
	Dialogmöte under Enköpingsmässan om kontakt och äldrefrågor. Samarbete Polisen.	22-23 april

	Aktivitet 2017	Tidpunkt
SMART-mål/slutmål om dialog i nämndplan	<p>Miljö- och byggnadsnämnden</p> <p>Nämndens slutmål 1:</p> <p>Miljö- och byggnadsförvaltningens tjänster, information och myndighetshantering är lätt tillgänglig för samtliga medborgare och andra intressenter som behöver nämndens hjälp.</p> <p><i>Tillhörande SMART-mål:</i></p> <p>SBA Nöjdhetsindex för tillgänglighet till bygg- och miljöavdelningarna ska öka årligen och vara minst 70 % år 2019.</p> <p>Genom kontaktcenter ska kunden alltid få en första kontakt med förvaltningen.</p>	Uppföljning nämndplan maj och september

SBA Nöjdhöjningsindex för bemötande från bygg- och miljöavdelningarna ska öka årligen och vara minst 70 % år 2019.

Förvaltningens tillhörande aktiviteter:

Öppet hus – bygglov på torsdagar varje vecka i Kommunhuset. Våren 2017 har Öppet hus även besökt kransorterna Grillby, Fjärdhundra och Örsundsbro.

Nämndens slutmål 2:

Miljö- och byggnadsnämnden är en resurs och deltar i kommunens utveckling såväl i tätort som på landsbygd.

Tillhörande SMART-mål:

Förvaltningen deltar i alla planeringsprojekt där vår kompetens efterfrågas.

Nämndens slutmål 3:

Miljö- och byggnadsnämnden har en effektiv och kundanpassad ärendehantering genom såväl digitala tjänster som samverkan med andra förvaltningar och nämnder.

Kunderna är nöjda med våra tjänster oavsett om de sker digitalt, analogt eller genom personliga möten.

Tillhörande SMART-mål:

Handläggningstiden för kompletta bygglovsärenden ska understiga 10 veckor senast år 2017 och MittBygge är i drift.

Nämndens slutmål 4:

Medarbetarna är motiverade och känner arbetsglädje och stolthet över att arbeta på miljö- och byggnadsförvaltningen.

Tillhörande SMART-mål:

Andelen medarbetare som upplever arbetsgivaren som attraktiv ska vara minst 75 procent senast år 2019.

Andelen medarbetare som är nöjda med arbetssituationen ska vara minst 75 procent senast år 2019.

	<p><i>Förvaltningens tillhörande aktiviteter:</i></p> <p>Förvaltningschefen har utsett flera ombud inom förvaltningen för att belysa och utveckla viktiga områden, till exempel friskvård, nöjd kund-index, säkerhet, skyddsombud, fordonsansvarig, jämställdhet och diskriminering.</p> <p>Öppet hus ger tillfälle att möta kunden personligen. Det har skapat ett stort engagemang bland medarbetarna och möjlighet att utveckla yrkesrollen.</p> <p>Upplevelsenämnden</p> <p>I Enköpings kommun upplever föreningar och andra aktörer inom fritid/idrott/kultur/besöksnäring att de har ett bra samarbete med upplevelsenämnden/kommunen.</p> <p>Socialnämnden</p> <p>Pågående dialog med de som behöver insatser och hjälp är ett kärnuppdrag. Dialog förs med bland andra förvaltningar, region, myndigheter, föreningar och andra kommuner.</p>	
Medborgardialog	<p>Öppet hus bygglov och eget avlopp. Politiker från miljö- och byggnadsnämnden deltar också i dialogen med medborgarna.</p> <p>Dialog i samband med handlingsplan för idrottspolitiska och kulturpolitiska programmen (eventuellt)</p> <p>Referensgrupp kulturpolitiska programmet</p> <p>Kulturspaning för politiker, tjänstepersoner, kulturliv och kommuninvånare. Workshopar och föreläsningar.</p> <p>Dialog om idrottsbyggnader under Enköpingsmässan</p> <p>Gårdsråd</p> <p>Boråd. Dialog med boende, anhöriga och kontakt med politiker.</p>	<p>Torsdagar varje vecka.</p> <p>Sommar/höst</p> <p>Två möten per år</p> <p>Löpande</p> <p>21-22 april</p> <p>22 maj och 25 september</p>

	Anhörigträff	Vår och höst
	Arbetsstagaråd med politiker.	6 april
Brukardialog	Öppet hus bygglov	Torsdagar varje vecka om bygglov och avlopp.
	Entreprenörträffar	Löpande
	Informationskvällar om till exempel eget avlopp	Löpande
	Branschträff för byggföretagare	Löpande
	Förslag: dialog med företagare om miljöavdelningens utvecklingsarbete	Löpande
	Samråd, samtal på stan och utställning bibliotek om fördjupad översiktsplan	Mars 2017
	Dialog under Enköpingsmässan om: fördjupad översiktsplan, familjebad (tillsammans med upplevelseförvaltningen), mat på omsorgsboende, jobba hos städservice, cykling och tvätt av bil.	April 2017
	Dialog under trädgårdsdagen om: mer vegetabiliska kommunala måltider och dricksvatten.	September 2017
	Brukarenkät via Sverige kommuner och landsting	Höst 2017
	Uppföljning av insatser inom socialförvaltningen via enkäter och samtal/intervjuer.	Löpande
	Infoträffar och öppet hus inom vård och omsorgsförvaltningen.	Två gånger per termin.
	Kontakt vid hämtning och lämning vid vistelseperiodens början och slut	Löpande
	Kundaktiviteter: bingo, musikkväll, påskpyssel, korvgrillning och julpyssel	14 mars, 5 april, 23 maj och 28

		november 2017
Kundträff		Höst
Träff med avlösare och ledsagare		Höst
Assistansutbildning (tvådagarsutbildning)		Maj, juni, september, oktober och november 2017
Föreningsdialoger		16 februari, 11 maj, 18 september och 7 december 2017
Föreningsdialog inför ändrade stöd- och bidragssystem: mejlenkät		14-31 mars 2017
fokusgruppsamtal		Vår 2017
Dialog bibliotek:		23 januari och 19 april
10-12-åringar		25 januari och 24 april
13-20-åringar		

<p>Intern dialog</p>	<p>Workshop med tjänstepersoner och politiker om trafik- och parkeringsstrategi</p> <p>Nämndens slutmål: Medarbetarna är motiverade och känner arbetsglädje och stolthet över att arbeta på miljö- och byggnadsförvaltningen.</p> <p>SMART-mål: Andelen medarbetare som upplever arbetsgivaren som attraktiv ska vara minst 75 procent senast 2019.</p> <p>Andelen medarbetare som är nöjda med arbetssituationen ska vara minst 75 procent senast 2019.</p> <p>Aktiviteter: Förvaltningschefen har utsett ombud för att belysa och utveckla viktiga områden, till exempel friskvård, nöjdhetsindex, säkerhet, skyddsombud, fordonsansvarig, jämställdhet och diskriminering.</p> <p>Öppet hus har skapat tillfälle att möta kunden personligen. Det har skapat ett stort engagemang bland medarbetare och möjlighet att utveckla yrkesrollen.</p> <p>Ständiga förbättringar med delaktiga medarbetare vid socialförvaltningen. Bland annat arbetsgrupper för verksamhetsutveckling, egenkontrollplaner, teamkontrakt, handledning, vidareutbildning, APT, enhetsmöten, IFO-dagar med olika teman och medarbetarsamtal.</p> <p>Vård och omsorgsförvaltningen: Arbetsplatsträffar och konferenser. Utvecklingssamtal och samverkansmöten. Planeringsdagar. Gruppledarträffar</p>	<p>Ombud ses löpande under 2017</p>
----------------------	---	-------------------------------------

	<p>Personalkonferens idrott och fritid</p> <p>Arbetsgrupp integrationssamordning</p> <p>Dialog och workshopar med andra förvaltningar och avdelningar om kulturpolitiska programmet.</p>	<p>10 april och 30 oktober</p> <p>Löpande</p> <p>Löpande</p>
Andra typer av dialog	<p>Regional dialog inför ny regional kulturplan.</p> <p>Tjänstpersonsdialog inför kulturplan (förvaltningschef och delegation till Uppsala)</p> <p>Politisk dialog, regional och lokal nivå inför kulturplan (regionen på besök).</p> <p>Lokala träffar vid biblioteket för Språknätet (representanter från kommunens barnavårdscentraler, logoped, öppna förskolor och bibliotek)</p>	<p>Våren 2017</p> <p>Löpande</p>